

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

**Problematika začlenění méně známých sportovních
her do vyučovacího procesu tělesné výchovy na
středních školách v okrese Jihlava
(diplomová práce)**

Autor práce: Zdeňka Remešová, učitelství pro SŠ Bi-Tv
Vedoucí práce: Doc. PaedDr. Zdeněk Šebrle, CSc.
Oponent: Mgr. Zdeněk Tomšíček

České Budějovice, 2011

UNIVERSITY OF SOUTH BOHEMIA
PEDAGOGICAL FACULTY
DEPARTMENT OF SPORTS STUDIES

**The Problems of Integration of Less Known Sports
Games into the Educational Process of Physical
Education Lessons at high schools in Jihlava District
(graduation theses)**

Author: Zdeňka Remešová
Supervisor: Doc. PaedDr. Zdeněk Šebrle, CSc.
Opponent: Mgr. Zdeněk Tomšíček

České Budějovice, 2011

Bibliografická identifikace

Název diplomové práce: Problematika začlenění méně známých sportovních her do vyučovacího procesu tělesné výchovy na středních školách v okrese Jihlava

Jméno a příjmení autora: Zdeňka Remešová

Studijní obor: Bi – Tv/SŠ

Pracoviště: KTVS PF JU

Vedoucí diplomové práce: Doc. PaedDr. Zdeněk Šebrle, CSc.

Rok obhajoby diplomové práce: 2012

Abstrakt:

Cílem této diplomové práce bylo zmapovat začlenění méně známých sportovních her do výuky tělesné výchovy na středních školách v okrese Jihlava. V přehledu poznatků je uvedena teorie k dané problematice. V praktické části zjišťujeme metodou dotazníkovou a doplňkovou metodou rozhovoru skutečnost, do jaké míry jsou v hodinách méně známé sportovní hry učiteli zařazovány a studenty přijímány. Hodnoty a výsledky nestandardizovaného dotazníku, který byl poskytnut studentům i učitelům, byly následně komparovány dle typu otázky různými měřítky. Smyslem práce bylo ukázat, že pozice méně známých sportovních her není okrajová. A to také proto, že materiální a prostorová vybavenost škol je na dobré úrovni.

Klíčová slova: hra, pohybová hra, sportovní hra, méně známá sportovní hra, malá drobná hra, dotazník

Bibliographical identification

Title of the graduation thesis: The Problems of Integration of Less Known Sports Games into the Educational Process of Physical Education Lessons at high schools in Jihlava District

Author's first name and surname: Zdeňka Remešová

Field of study: Bi-Tv/SŠ

Department: Department of Sports studies

Supervisor: Doc. PaedDr. Zdeněk Šebrle, CSc.

The year of presentation: 2012

Abstract:

The purpose of this dissertation has been to carry out a survey on the integration of less-known sports games into the educational process of physical education lessons at high schools in Jihlava district. The theory concerning this issue is given in a brief summary. The practical part is focused on the questionnaire method and the complementary method of interview to find out to what extent the teachers use less-known sports games in P.E. lessons and to what extent those games are accepted by the students. The results of this questionnaire, which had been given to the teachers and the students, were consequently compared to various criteria according to the sorts of questions. This dissertation should prove that the position of the less-known games in P.E. lessons is not marginal. This fact is also supported by fully-equipped school buildings.

Keywords: game, active game, sports game, less – known sports game, small game, questionnaire

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě archivované Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Podpis studenta

Datum.....

Poděkování

Děkuji panu doc. PaedDr. Zdeňku Šebrlemu, CSc. za vedení mé diplomové práce, za zapůjčení materiálů, literatury a poskytnutí informací. Dále děkuji studentům a učitelům středních škol, kteří se zúčastnili šetření.

Obsah

1 Úvod.....	8
2 Přehled poznatků.....	9
2.1 Rozbor literatury.....	9
2.2 Hra.....	12
2.2.1 Pohybová hra.....	14
2.2.1.1 Velké sportovní hry.....	14
2.2.1.2 Malé drobné pohybové hry.....	17
2.2.1.3 Méně známé pohybové a sportovní hry.....	18
2.3 Rámcově vzdělávací program.....	19
2.3.1 Tělesná výchova v RVP.....	21
2.3.1.1 Sportovní hra v RVP.....	21
2.3.2 Méně známé sportovní hry v ŠVP.....	21
3 Cíle a úkoly práce.....	23
3.1 Cíle práce.....	23
3.2 Úkoly práce.....	23
4 Metodologie.....	24
4.1 Dotazníková metoda.....	24
4.1.1 Oslovení respondentů.....	25
4.2 Komparativní metoda.....	27
5 Výsledky a diskuse.....	28
5.1 Vyhodnocení dotazníků pro studenty SŠ.....	28
5.2 Vyhodnocení dotazníků pro učitele TV na SŠ.....	61
6 Závěr.....	73
Referenční seznam literatury.....	75
Seznam příloh.....	78

1 Úvod

Při volbě tématu diplomové práce jsem byla zcela jistě ovlivněna skutečností, že sama se již od dětství věnuji volejbalu. Posledních několik let mám možnost v tomto sportu pracovat s mládeží a vytvářet si tak náhled na to, do jaké míry jsou dnešní děti schopny a ochotny věnovat část svého volného času sportovním hrám. Přestože v místě mého bydliště je nabídka her (jako formy volnočasové aktivity) poměrně vysoká, čím dál tím více se potýkáme s faktem, že členská základna všech kolektivních sportů hraných v našem městě se dramaticky zmenšuje. Příčin tohoto jevu je jistě několik. Co ovšem vyplývá poslední dobou stále častěji na povrch je skutečnost, že většina studentů „nemá čas“ věnovat část svého volného času sportovní aktivitě. Argument nedostatku času u studentů se v tomto směru jeví jako odpověď neadekvátní, nepřijatelná.

Je potřeba hledat odpovědi nejen v přístupu studentů k pohybové aktivitě vůbec, ale převážně v tom, že touha poměřovat své výsledky a výkony je postupně zcela nahrazována poměřováním u monitoru počítače.

Výše zmíněné skutečnosti a konzultace s vedoucím diplomové práce nás přivedly k tomuto tématu – Problematika začlenění méně známých sportovních her do vyučovacího procesu tělesné výchovy na středních školách ve vybraném okrese. Z důvodu výše popsaných skutečností jsem volila okres Jihlava.

Z vlastní zkušenosti učitele vím, že popularita a tradice velkých sportovních her jako jsou fotbal, basketbal, volejbal, lední hokej a házená je stále vyšší, než zájem o jakoukoliv netradiční sportovní hru. Smyslem této práce je také poukázat na to, zda studenti sami mají možnost (do určité míry) rozhodovat o tom, jaké sportovní aktivitě (hře) se chtějí v hodinách tělesné výchovy věnovat. V tomto směru jde tedy více než o cokoliv jiného o otevřený a vstřícný přístup učitele ke studentům.

Nevyřčeným přáním této diplomové práce je, aby méně známé sportovní hry byly začleňovány do školního vzdělávacího programu mnohem častěji. Učitelé tak nejen rozšiřují obzory svým studentům, ale mnohdy je nasměrují k jejich pozdější jediné pohybové aktivitě. V tomto ohledu je vliv učitele tělesné výchovy na každou jednotlivou osobnost zcela nenahraditelný a klíčový. Výuka těchto her by měla mít za úkol oživení a zpestření často monotónní výuky. Zde dlužno říci, že se tak mnohdy již děje.

2 Přehled poznatků

2.1 Rozbor literatury

Problematikou pohybových a sportovních her se zabývá řada autorů. Jednotlivé autory a jejich publikace jsme seřadili podle zaměření jejich prací.

Miroslav Choutka, Lubomír Dobrý a Miroslav Rovný se ve své knize Sportovní hry (1975) snažili v obecné části charakterizovat sportovní hry a vytyčit obecná pravidla vyučování. Ve speciální části se zaměřují stručně na základy teorie a metodiky velkých sportovních her a méně známých sportovních her.

Jiří Nykodým se ve svých skriptech - Teorie a didaktika sportovních her (2006) zaměřuje na osm kolektivních sportovních her (basketbal, basebal, florbal, fotbal, házená, lední hokej, softbal, tenis a volejbal). Nejdříve se autor věnuje obecné problematice sportovních her. Stejně tak vzniku, vývoji, charakteristice, rozdělení, významu a teorii. Jednotlivé kapitoly vybraných sportů pak poskytují souhrnné informace o daném sportu, které spolu s teoretickým úvodem podávají obraz o didaktice a teorii sportovních her.

Sportovní hry I (2004) a Sportovní hry II (2005) – František Táborský publikuje v obou dílech jak sporty známé tak neznámé. Zabývá se stručnou historií sportovních her, řídicími institucemi, vrcholovými soutěžemi a obecnými pravidly.

Nejrozšířenější kolektivní sporty u nás, jako je basketbal, fotbal, házená, lední hokej, softbal a volejbal, zahrnul Oldřich Ondřej do svého 1. dílu Rekreační sport (1987). Kniha poskytuje základní informace o vybraných sportech.

Ve druhém dílu Rekreační sporty (1988) autor Oldřich Ondřej rozděluje sporty do třech skupin podle zatížení na náš organismus a podle náročnosti na materiální vybavení. První skupinu tvoří sporty jako je atletika, bruslení, lyžování, masové branné sporty, orientační běh, plavání, triatlon. Do druhé skupiny zařadil sporty méně náročné na zatížení, kterými má na mysli badminton, bocciu, frisbee, gorodky, kriket, ringtenis, softtenis, stolní tenis a střelectví. Třetí skupina tvoří rozmanité činnosti z pohledu na prostředí a na specifické vybavení. Jsou jimi bikros, BOAS, cyklotrial, horské kolo, jachting, sportovní potápění, sportovní gymnastika, trampolíny a windsurfing.

O konkrétních sportovních hrách vyšla řada publikací od spousty autorů. Jejich obsah je do jisté míry stejný. Je věnován historii, vymezení základních pojmů,

charakteristice hry, pravidlům, didaktice, průpravným a herním cvičením a průpravným hrám. Např. Malá škola basketbalu (1986) – Lubomír Dobrý. Malá škola Házené (1986) – Jana Šafaříková, František Táborský. Košíková (teorie a didaktika) (1987) – Lubomír Dobrý, Emil Velenský. Házená (teorie a didaktika) (1989) – Svatopluk Jančálek, František Táborský, Jana Šafaříková. Volejbal (1999) – Oldřich Kaplan. Florbal učebnice pro trenéry (2001) – kolektiv autorů pod vedením Davida Zlatníka a Karla Vancla. Tchoukball (2001) – Ladislav Bláha. Frisbee (2002) – Jan Klandr. Softball a baseball (2003) – Vladimír Süß.

Informace o méně známých sportovních hrách nám poskytují stejnojmenná skripta (1982) od Františka Stibitze. Jedná se v podstatě o malou encyklopedii sportovních her, o jejich vzniku a vývoji a poskytuje nám základní pravidla.

Podobně Zdeněk Šebrle ve svých skriptech Méně známé pohybové a sportovní hry (2000) uvádí jejich stručný přehled a jejich využití ve školní tělesné výchově.

Sportovní příprava VI. – Ferdinand Mazal (1990). Autor se ve svých učebních textech zabývá správným zařazením a správným využíváním pohybových her ve školní tělesné výchově.

Pohybovou hrou se též zabývá Jan Hondlík ve svých skriptech Hry I. (1980). Uvádí zde konkrétní jména her se stručným popisem, vhodné pro rozcvičení v úvodní části vyučovací jednotky, hry pro hlavní část vyučovací jednotky a hry pro uklidnění a pro závěrečnou část vyučovací jednotky. Svě místo ve skriptech mají i sportovní hry jako košíková a volejbal, kde seznamuje čtenáře s pravidly, teorií a technikou.

Pohybové hry (1997) – Karel Rubáš. Skripta jsou spíše metodického charakteru. Vedle teorie a příkladů pohybových her zde autor zařadil kapitolu o zkoumání dané problematiky ve smyslu nutnosti propojení teorie s praxí a naopak.

Ferdinand Mazal – Pohybové hry a hraní (2000). V teoretické části autor rozvádí pojem hry. Jaký má význam v životě každého člověka a s ní související samotné hraní a v neposlední řadě seznamuje čtenáře s pohybovou hrou v teoretické rovině. Oproti praxi, kterou označuje jako motor teorie, se zabývá konkrétními pohybovými hrami, které jsou pro věkovou kategorii od 2 do 66 let.

Skripta Průpravné hry (2005) od Michala Velenského, nám poskytnou nejenom stručnou charakteristiku průpravných her a vysvětlení jejich významu pro potřeby praxe sportovních her, ale mimo jiné i seznam konkrétních příkladů průpravných her a jejich pravidel a v neposlední řadě jejich uplatnění v didaktickém procesu.

O pestré zásobě průpravňových her k využití pro nácvik v jednotlivých sportovních hrách se pokusili autoři Martin Tůma a Jiří Tkadlec ve své publikaci *Hry s míčem pro děti* (2004).

Receptář her (2000), zkušeného vedoucího turistického oddílu mládeže Jiřího Choura, přináší řadu námětů pro přípravu a realizaci her ať už pro vedoucího oddílu, třídního učitele či instruktora na letním táboře.

S kolektivními hrami, vhodnými k rozvíjení pohybové aktivity, nás seznamuje Miroslav Rovný ve své knize *Hry na volný čas* (1980). V knize najdeme správné rozměry hřiště, základní pravidla, podle kterých se jednotlivé sporty řídí.

Renata Zimmerová se ve své příručce *Netradičních sportovních činností* (2001) snaží přiblížit čtenářům organizování a řízení netradičních druhů sportů pro děti a mládež, např. in-line brusle, judo, pouliční sporty, balanční míče, rola švihadlo, oštěp, hip-hop, kreativní cvičení. Autorka klade důraz na význam pohybu z hlediska spolupráce dětí a vzájemné komunikace.

Blanka Borová – Míče, míčky a hry s nimi (2001). Jde o soubor her pro děti ve věku od 4 do 9 let. V této knize najdeme řadu návrhů na průpravu pro vybíjenou, házenou, přípravu na kopanou, golf, kriket, florbal. Autorka se také stručně zmiňuje o historii různých míčových her a poskytuje doporučení, jak postupovat při nácviku základních dovedností.

Jak připravit děti všestrannému pohybu prostřednictvím gymnastických průprav se zabývá ve své publikaci Jaroslav Křištofič – *Pohybová příprava dětí* (2006).

Miroslav Plíva, Čeněk Holeček, Václav Píša – *Informace o školní tělesné výchově I.* (1988). Skripta podávají informaci o problematice školní tělesné výchovy.

Vlasta Vilímová ve svých skriptech *Didaktika tělesné výchovy* (2009) se zaměřuje vedle obecných informací o didaktice školní tělesné výchovy také na pohybové předpoklady žáků a edukační proces v tělesné výchově. Závěrečné kapitoly charakterizují projekty tělesné výchovy na základních a středních školách.

Publikace *Tělesná výchova a sport mládeže v 21. století* (2009) od editorů Vladislava Mužíka a Vladimíra Sússe je sestavena z vybraných příspěvků vědeckého semináře pedagogické kinantropologie, který byl organizován v roce 2008.

Pavel Tilinger – *Prognózování vývoje výkonnosti ve sportu* (2004). První část publikace je věnována předvídání sportovní výkonnosti. Autor se zde orientuje na historické, teoretické a metodologické základy předvídání. Druhá část zahrnuje šetření

empirických výzkumných studií. Největší pozornost je věnována prognózování výkonů ve vybraných atletických disciplínách a jejich objektivizaci.

Encyklopedie sportu (2003) poskytuje stručný a přesný popis více než 120 sportovních odvětví doplněných ilustracemi. Najdeme zde historii každého sportu a jeho vývoj do dnešní doby. Kniha popisuje i atmosféru soutěží a závodů, role hráčů a rozhodčích a v neposlední řadě specifické termíny a výrazy.

V Malé encyklopedii sportu (1980) se autor Pavel Vítouš snažil zahrnout jednotlivá sportovní odvětví. Kapitoly pojednávají o jednotlivých sportech a jejich vývoji ve světě i u nás, o nejdůležitějších pravidlech, přehledu soutěží a udává přehled mistrů republiky, světa, medailistů na OH do roku 1980.

Malá encyklopédia telesnej výchovy a športu (1982) – Jaromír Perutka a kol. Encyklopedie je zaměřena na dějiny a teorii tělesné kultury, odvětví tělesné výchovy a sportu. Dále pak popisuje formy masové a rekreační aktivity, sporty a poskytuje informace o sportovních organizacích. Text encyklopedie je ilustrován fotografiemi.

2.2 Hra

Vymezit pojem hra je velmi složité. Neexistuje jednoznačná formulace, která by jasně definovala hru. Autoři volí různá hlediska a každý nalézá podstatu v něčem jiném. Obecně hrou máme na mysli činnost jednoho či více lidí, která nemusí mít daný smysl. Má svůj cíl, pravidla, výchovnou stránku a je vymezena časově – prostorovými hranicemi (Mazal, 2000).

Hra nás provází celý život. Od samotného počátku naší existence. Na všech kontinentech naší planety si lidé hráli, hrají a budou hrát a to ve všech věkových kategoriích. V podstatě se dá tvrdit, že hra je tak stará jako lidstvo samo. Hra má tedy důležité postavení během vývoje lidstva (Rubáš, 1997).

Hra je činnost dobrovolná, svobodná, samovolná, jedinečná, neopakovatelná, emočně laděná. Pro hru je typická nejistota výsledků, kdy připravuje člověka na vítězství a neúspěchy. Roli do jisté míry hraje náhoda. Hru prožíváme jako zábavnou činnost a nesmí se stát pro nás povinností, každému z nás musí být ponecháno svobodně se pro hru rozhodnout. Uspokojuje lidské potřeby soutěžit a spolupracovat (Zimmerová, 2001).

Cílem hry je především radost, zábava, relaxace, rozptýlení, příjemné zkrácení chvíle. Hra nepřináší člověku pouze potěšení, ale plní i hnací sílu při socializaci člověka, jde o určitou sebepercepci, vyjadřuje individualitu, autonomii. Prostřednictvím hry se člověk vychovává, vzdělává, učí, ve smyslu zaujímání určité role. Rolí zodpovídá za své jednání a chování. Hra je tedy nepostradatelná k životu a jednou ze základních kategorií života (Mazal, 2000).

Žádná smysluplná lidská činnost se neobejde bez motivace. I do hry člověk vstupuje s motivací, má k činnosti důvod. Veškeré lidské jednání se uskutečňuje prostřednictvím motivace, stejně tak i hra. Motivace se zde zaměřuje na cíl, k činnosti, kterou činíme totožnou s hrou (Mazal, 2000).

Žádná hra se neobejde bez předem domluvených podmínek, které jsou stanoveny pravidly. Základní podmínkou je znalost pravidel všemi účastníky hry a jejím rozhodčím. Každý zúčastněný tak plní daná pravidla hry, učí se pravidla respektovat a dodržovat. Pravidla mohou být během realizace a na základě vnějších podmínek, které vyplývají z její činnosti, různě modifikována. Jsou tudíž do určité míry flexibilní a jsou otevřená herní fantazii (Mazal, 2000).

„Hra je charakteristická především v dětství, v němž představuje projev, vyplývající z biologických a postupně i společensky motivovaných potřeb jedince. Při hře se nesleduje užitkový cíl. Smysl je ve hře samé, přináší uspokojení z pohybu, z prožitku, z komunikace. Je spontánním projevem, v němž je obsaženo učení (spontánní poznávání věcí, jevů, vztahů, vzorů) jako součást přípravy“ (Choutka, Brklová, Vojtík, J. 1999, 7).

Při používání jakéhokoli slova, tedy i hry, musíme určit jeho konotaci, tj. jazykový význam. Pod významem hra si můžeme představit rozsáhlou škálu pojmů, které pod hru spadají. Ať už hra velká, malá, soutěživá, pohybová, sportovní, dětská, průpravná, přípravná, nebo divadelní hra, hra zvířat, sázková, slovní, karetní či hra na klavír.

Literatura nám nabízí řadu odlišných definic z pohledů různých autorů. J. A. Komenský charakterizuje hru jako: „Hra je nejdůležitější prostředek výchovy dětí a mládeže. Hra je cvičení zavedené mezi vícemi, kteří soupeří o odměnu poskytující zisk či čestné uznání“ (Mazal, 1990, 60). Kaplan M.: „Hra je situací, v níž jedna nebo více osob vycházejí z uspořádání sérií dějů buď jako vítěz nebo poražený. Teorie hry jako modelu života“ (Mazal, 1990, 60). Daleko konkrétněji, respektive v užším slova smyslu je chápána hra Weissem P.: „Hra je jedna událost, sport je záležitost kontinuální. Hra je

v přítomném čase. Ze hry vychází základ pro soubor pravidel, jenž pak umožňuje provozování sportu“ (Mazal, 1990, 62).

Mnohem důležitější, než konkrétní pravidla každé jednotlivé hry, je naše očekávání od hry samé. Stejně tak, jako my spoluutváříme hru, hra utváří a formuluje nás. Proto je pro každého z nás důležitý jiný aspekt hry (Mazal, 2000).

2.2.1 Pohybová hra

Pohybovou hrou máme na mysli všechny hry, kde je nutný pohyb k plnění herního úkolu. Chápeme ji jako výchovně zaměřenou, uvědoměle organizovanou kolektivní soutěživou činnost alespoň dvou stran, vyplývající z předem dohodnutých pravidel. Je provázena napětím, radostností, veselím, bezděčností účastníků. V rámci tělesné výchovy by měla být její nedílnou součástí (Mazal, 1990).

Mezi autory existuje velké množství třídění pohybových her. Klasifikace her vychází z konkrétní potřeby daného autora. Nejčastěji se setkáváme s obecně velmi rozšířenou klasifikací, nejrozšířenější jak ve školní, tak i v tělovýchovné praxi. Relativně velmi výstižně charakterizuje největší skupiny herních forem na malé hry (malé drobné pohybové hry), velké hry (klasické velké sportovní hry) a třetí skupinou jsou hry netradiční (v naší práci budeme používat název méně známé sportovní hry) (Rubáš, 1997).

2.2.1.1 Velká sportovní hra

Charakteristika

„Sportovní hra je soutěživá činnost dvou soupeřů v jednotném prostoru a čase, kteří podle institucionálně schválených pravidel usilují o prokázání vlastní převahy lepším ovládním společného předmětu“ (Táborský, 2004).

Základní formou uskutečnění sportovní hry je utkání, jehož výsledek je rozhodujícím měřítkem výkonu družstev ve sportovní hře. Obsah utkání je uskutečňován jednáním soupeřících jednotlivců, dvojic nebo vícečlenných družstev ve vymezeném prostoru a to vždy současně v souladu s pravidly dané sportovní hry. Každé utkání je charakterizováno konkrétním dějem, v závislosti na měnících se podmínkách herní situace, měnících se vztahů mezi soupeři a dále pak na měnícím se vztahu ke společnému předmětu. Cílem a úkolem sportovních her je zvítězit v utkání a dosáhnout

většího počtu bodů. Vítězství prokazuje převahu nad soupeřem (Choutka, Dobrý, Rovný, 1975).

Historie sportovních her

Vznik sportovních her je výsledek dlouhého vývoje. Sportovní hry mají svůj původ v pohybových hrách, soutěžích či závodech nejrůznějších národů světa. Není znám přesný původ ani období. Za dobu vzniku lze předpokládat období, kdy byla vytvořena první oficiálně platná pravidla hry. Samotný vývoj sportovních her je ovlivněn řadou podmínek života společnosti, ať už po stránce materiální, tak kulturní úrovně života každého jedince i celého národa. Můžeme tedy říci, že vývoj sportovních her jde ruku v ruce s celkovým rozvojem lidské společnosti. Zprvu plnily sportovní hry funkci čistě zábavnou a pro potěšení jak diváků tak zúčastněných (Nykodým, 2006).

Za předchůdce dnešního fotbalu je považována hra cu – t'u – cu, jejíž existenci dokazují písemné dokumenty z Číny, kde se hrávala v roce 2697 před naším letopočtem. Ke hře byl používán kožený míč vyplněný peřím. Ovšem pravidla této hry se nezachovala (Nykodým, 2006).

Ve středověku se začínají vyskytovat pohybové hry obtížnější. Např. pálkovací hry, které se podobají dnešnímu tenisu, jednou z nich byla jeu de paume. Tyto hry plnily především funkci zábavy bez všeobecně uznávaných pravidel a velkých soutěží v moderním stylu (Nykodým, 2006).

Počátky sportovních her jako takových jsou spojovány s technickou revolucí v 19. století, jejíž vůdčí zemí byla Anglie. Do té doby pohybové hry plnily úlohu zábavnou a rekreační, nyní se začínají sdružovat do národních a později do světových federací jako sportovní hry. Z Anglie tak vzešla většina dnes provozovaných sportů (Nykodým, 2006).

Samozřejmě nesmíme opomenout založení novodobých olympijských her, o které se zasloužil Pierre de Coubertin roku 1896. Ty jsou základem pro rozvoj sportovních her. Postupně se hry stávají politickým fenoménem a plní komerční cíle. Hry se tak rozšiřují do celého světa a roste tak masovost a propagace sportu (Perútka, 1982).

Jak už jsme zmínili, Anglie je rodištěm většiny sportovních her a to i první sportovní hry, která vznikla v roce 1727 a je jí kriket. V roce 1863 fotbal a rok 1873 patří tenisu. USA je připisován vznik basketbalu roku 1891 a volejbalu roku 1895. Kanada se může považovat za místo vzniku ledního hokeje v roce 1878 a v roce 1898 vznikla v Dánsku házená o 7 hráčích (Nykodým, 2006).

V roce 1896 se konaly první novodobé letní Olympijské hry. Do programu byly navrženy dvě sportovní hry. Byli jimi kriket a tenis. Tenis, jakožto honosnější sport, neměl problém se zařadit do programu, zatímco turnaj v kriketu byl zrušen, zřejmě z důvodu nedostatečného počtu účastníků. V porovnání s rokem 2004 v Aténách se na olympijských hrách počet sportovních her vyšplhal na dvanáct. Je tedy zřejmé, že oblíbenost sportovních her stále stoupá (Nykodým, 2006).

Dnes jsou sportovní hry provozovány na několika úrovních. Na úrovni vrcholové, výkonnostní, amatérské či rekreační. Mezi trendy dnešních moderních sportovních her patří nejpoblárnější soutěže, jako je například fotbalová Liga mistrů, NHL, NBA, MLB nebo grandslamové tenisové turnaje. A dalším trendem pak je rychlý nárůst počtu nových her (Nykodým, 2006).

Třídění sportovních her

V dnešní době je známo více jak stovka sportovních her, proto není od věci jejich rozdělení. Pro třídění sportovních her je důležité hledisko, podle kterého sportovní hry rozdělujeme (Táborský, 2005).

Možná kritéria:

Hrací plocha, která může být buď společná pro oba soupeře, nebo oddělená. Rozlišujeme tak hry invazní (např. fotbal, frisbee) a neinvazní (např. volejbal, ringo) (Táborský, 2005).

Počet hráčů u každého ze soupeřů. Jde o hry individuální (např. squash nebo jednotlivci ve stolním tenise), párové (např. kolová, čtyřhra v tenise) a týmové (např. softball, florbal) (Táborský, 2005).

Hlavní *způsob pohybu* hráčů. Přirozený pohyb bez pomocného zařízení (např. basketbal, korfbal), pohyb se sportovní výzbrojí (např. lední hokej), pohyb s využitím dopravních prostředků a to buď živých (kůň) nebo neživých (kolo) (Táborský, 2005).

Styl ovládní společného předmětu. Ovládní vlastním tělem tedy částmi těla (házená, nohejbal) nebo pomocí sportovního náčiní (hokejka – lední hokej, raketa – tenis) (Táborský 2005).

Pokud spojíme některá kritéria (*herní úkoly* při ovládní společného předmětu, styl *získávání bodů* a jakým způsobem je vymezeno *trvání utkání*) můžeme sportovní hry diferencovat na hry brankové, síťové a pálkovací (Táborský, 2005).

1. Sportovní hry brankové

Dvě stejně početná soupeřící družstva se pohybují navzájem po stejném hřišti se stejnými podmínkami. Pro vítězství je nutno dosáhnout většího počtu bodů dopravením společného předmětu, o který soupeři bojují současně, v útočném herním úkolu (až na některé výjimky) do určeného cílového prostoru (koš, branka, území za brankovou čárou). Utkání je limitováno časem, výjimečně dosáhnutím určeného počtu bodů. Mezi sportovní hry brankové patří např. basketbal, házená (Táborský, 2005).

2. Sportovní hry síťové

Soupeřící družstva jsou na oddělených hracích plochách nebo se na společné hrací ploše ve svých herních situacích pravidelně střídají. V těchto případech je funkce sítě nahrazena stěnami či stropem. Družstvo, které má právě kontrolu nad společným předmětem, plní současně herní úkoly útočné i obranné. Body se dosahují, když soupeř chybuje. Utkání je limitováno dřívějším dosažením stanoveného počtu bodů v setech a ziskem určeného počtu vítězných setů. Mezi sportovní hry síťové patří např. tenis, volejbal (Táborský, 2005).

3. Sportovní hry pálkovací

Soupeřící družstva nebojují proti sobě stejným počtem hráčů současně. Družstvo v obraně hraje s úplným počtem hráčů, zatím co družstvo útočící povolává do hry své jednotlivce postupně. Utkání je limitováno počtem vyfaulovaných hráčů a družstvo získává body v úseku, kdy nemá míč pod kontrolou. Úkol je proto pro každé družstvo odlišný. Mezi sportovní hry pálkovací patří např. softball, baseball (Táborský, 2005).

2.2.1.2 Malé drobné pohybové hry

Malé drobné hry nejsou institucionálně řízeny. Je to dějem motivovaná pohybová činnost, která se rozvíjí podle pravidel a přináší emoční vzrušení, liší se obsahem a pravidly. Obsahem je jednoduchý pohyb s jednoduchými pravidly. Pravidla si můžeme různě upravovat (Mazal, 2000).

Drobné hry slouží především k rozvíjení jednotlivých pohybových vlastností a dovedností. Jsou tedy důležitým výcvikovým prostředkem a z tohoto důvodu je také zařazujeme do tělovýchovného procesu. Předpokladem našeho úspěchu je vhodný výběr správné hry, kterou vybíráme s určitým pedagogickým záměrem a metodicky vhodným

způsobem ji začleňujeme do našeho programu a patřičně ji organizujeme (Zdeněk, 1978).

Faktorů ovlivňující výběr drobné hry do vyučovací jednotky existuje celá řada. Hry vybíráme podle typu vyučovací jednotky, podle toho, zda jde o vyučovací jednotku motivační, nácvikovou, procvičovací či opakovací. S typem koresponduje cíl hodiny. Dále pak hry zařazujeme do těch částí vyučovací jednotky, kam patří podle pohybové činnosti, která se tou kterou hrou rozvíjí a je pro ni charakteristickou. Do úvodní hodiny volíme hry jednodušší tak, aby zaměstnaly všechny žáky, tzn. různé honičky na zahřátí organismu. V hlavní části by se měly objevit hry, kterými nacvičujeme pohybové dovednosti a schopnosti. Zvolená hra je v souladu s tématem vyučovací jednotky. Hry pro závěrečnou část by měly sloužit především ke zklidnění. Intenzita je nízká a pohybují se pouze jedinci. Hry vybíráme přiměřeně věku dané skupiny cvičenců. Musíme si uvědomit, jaké pohybové dovednosti a schopnosti chceme zdokonalovat, tedy zda je hra vhodná svým obsahem. Do určité míry jsme ovlivněni při výběru i pohlavím účastníků, zda jde o skupinu homogenní či heterogenní. Dalším faktorem je herní zdatnost, kterou chápeme jako pohybovou schopnost a dovednost. A v neposlední řadě, jestli hra vyhovuje počtu žáků a stávajícímu materiálnímu vybavení (Rubáš, 1997).

Pravidla drobných her by měly být flexibilní a dávat nám možnost je obměňovat, ale pak vždy pevně dodržovat (Mazal, 2000).

V neposlední řadě při výběru hry je důležité navození kladného vztahu ke hře (Mazal, 2000).

2.2.1.3 Měně známé pohybové a sportovní hry

Vedle tradičních sportovních her, které se jinak synonymem nazývají hry velké, kam patří basketbal, volejbal, házená, fotbal, lední hokej, existují hry netradiční neboli méně známé pohybové a sportovní hry, jako průpravné pro hry tradiční – velké (Šebrle, 2000).

Základní dělení her podle Šebrleho (2000) - autor se přiklání k autorům Žiga, Mikuš (1995), kteří rozdělují hry do 7 skupin:

1. „Basketbalové hry (Korball, Korfbal, Mezikruží, Netball, Rohová, Streetball).

2. Fotbalové hry (Malá kopaná, Sálový fotbal, Halový fotbal, Mikrofotbal, Nohejbal, Fusvolejbal).
3. Házenkářské hry (Střelecká, Ringo, Frisbee – létající talíř, Pétanque, Tchoukball).
4. Hokejové hry (Hokejbal, Ringet Ringo hokej, Lakros, Interkros, Florbal, Malý florbal).
5. Pálkovací hry (Kroket, Kriket, Baseball, Softball).
6. Tenisové hry (Badminton, Stolní tenis, Softtenis, Squash, Ricochet).
7. Volejbalové hry (Volejbal dvojic – debl, Faustball – pěstní míč, Fusvolejbal, Beachvolejbal – plážový volejbal).“

(Šebrle, 2000, 1)

O pojmu méně známé pohybové a sportovní hry lze v současné době vésti polemiku. Je totiž velmi obtížné určit, co bude hlavním kritériem pro zařazení sportovní aktivity mezi méně známé pohybové a sportovní hry.

V dnešním zrychleném globalizovaném světě začíná být alternativa hry, při které nepotřebujeme patnáct hráčů, více než oblíbená. Na popularitě získávají i hry, které (ať už z jakéhokoli důvodu) byly ještě před několika lety pro středoevropana neznámé.

Příčin může být několik. Jako hlavní důvod se nám jeví medializace těchto her. Velkým přínosem, jak již bylo výše řečeno, chápeme také to, že nezanedbatelná část těchto her si vystačí s menší hráčskou základnou. V neposlední řadě vnímáme jako velký inspirační zdroj zámoří. Kdy pomocí medializace (internetu) dochází k masovému rozšíření i na nejstarším kontinentě.

Není náhodou, že první příčky pomyslného žebříčku popularity byly a stále jsou obsazovány sportovními hrami.

2.3 Rámcově vzdělávací program středních škol (RVP)

Od roku 2009 běží na středních školách rámcově vzdělávací programy (RVP), podle kterých si každá škola vytváří svůj školní vzdělávací program (ŠVP). Rámcově vzdělávací programy vymezují výsledky vzdělávání a soubor učiva k jeho dosažení, které je škola povinna zařadit do svého školního vzdělávacího programu. Pro jeho tvorbu slouží manuál, který je součástí každého rámcově vzdělávacího programu.

Seznamuje postup tvorby ŠVP, způsoby zpracování jednotlivých částí a uvádí konkrétní příklady (<http://www.vuppraha.cz/wp-concent/uploads/2009/12/RVPG-2007-07>).

Rámcově vzdělávací programy pro střední školy jsou dva. Rámcově vzdělávací program pro gymnázia – RVP G a rámcově vzdělávací program pro odborné vzdělávání - RVP OV. Podle RVP G od 1. září 2009 vyučují všechna gymnázia v České republice. RVP OV je rozdělen na obory s výučním listem, na obory s maturitou a na převodníky. Rámcově vzdělávací programy pro odborné školy byly připraveny v několika fázích v Národním ústavu odborného vzdělávání. Podle první vlny RVP OV učí školy od 1. září 2009. Druhá vlna započala 1. září 2010. Třetí vlna 1. září 2011 a podle 4. vlny RVP OV školy mají začít učit podle ŠVP nejpozději od 1. září 2012 (<http://www.vuppraha.cz/wp-concent/uploads/2009/12/RVPG-2007-07>).

RVP umožňuje školám větší volnost při vytváření svých plánů naplně jednotlivých předmětů, dovoluje propojit znalosti a zkušenosti učitelů v daném oboru s možnostmi a podmínkami školy, které škola nabízí a dále pak v neposlední řadě s potřebami a zájmy žáků (<http://www.vuppraha.cz/wp-concent/uploads/2009/12/RVPG-2007-07>).

Druhou stránkou věci je však fakt, že stejně tak, jak nabízí RVP školám variabilitu, vyvstává zde i problém komparace. V rámci obecně platného RVP je totiž nasnadě zabývat se problematikou srovnání vědomostí a dovedností stejně starých jedinců z různých škol. Celý problém, podle našeho názoru, tkví v tom, že nejsme schopni a technicky to ani není možné, uhlídat zvládnutí konkrétního učiva v daném ročníku. Problém je zvláště tehdy, pokud dojde k migraci jedinců v rámci území republiky. Žádný žák ani žádný učitel nemá k dispozici nic, co by jim umožnilo podržet se jakési pomyslné osnovy. Žáci určitého věku jsou sice nuceni zvládnout danou tematiku, nicméně časový úsek, který je na to vyhrazen, je tak široký, že zcela znemožňuje jakékoli srovnání poznatků.

Z tohoto důvodu jsme jednoznačně zastánci klasických osnov. Tyto, ač byly mnohdy nedostatečně vyprofilovány, přesto umožňovaly jasné a konkrétní porovnání úrovně znalostí a dovedností žáků všech typů škol.

2.3.1 Tělesná výchova v RVP

Obor Tělesná výchova spadá v RVP spolu s oborem Výchova ke zdraví pod vzdělávací oblast Člověk a zdraví (Vilímová, 2009).

Tělesná výchova by měla žáky učit k zodpovědnosti za své zdraví, prevenci úrazu a ke správnému životnímu stylu. Dále by měla seznamovat a mít možnost vyzkoušet si jednotlivá odvětví sportu a vést žáky k aktivnímu pohybu. Na základě získaných zkušeností a pohybových dovedností z vyučovacích jednotek dovolí jedincům vybrat si určitý druh sportu, kterému se mohou aktivně věnovat ve svém volném čase (Vilímová, 2009).

2.3.1.1 Sportovní hra v RVP

Své místo mají samozřejmě ve vzdělávacím obsahu tělesné výchovy sportovní hry. RVP udává, že žák by si měl osvojit ve sportovních hrách herní systémy, herní kombinace a herní činnosti jednotlivce v podmínkách utkání (alespoň ve dvou vybraných sportovních hrách podle podmínek školy a zájmu) (Vilímová, 2009).

Výběr učiva při sestavování ŠVP do jisté míry závisí i na materiálních prostředcích, které škola má k dispozici a s tím souvisí i zařazování sportovních her do výchovně vzdělávacího procesu. Materiálními prostředky máme na mysli dostatečně velké prostory pro realizaci her, tělocvičny, haly, venkovní hřiště, potřebné nářadí, náčiní. Pokud výuka probíhá v malých tělocvičnách velikosti volejbalového hřiště, je tak limitována prostorem a počtem aktivně zapojených jedinců při nácviu herních činností, kombinací či herního systému. Učitel těmto podmínkám musí přizpůsobovat vyučovací jednotku.

Při zařazování sportovních her do ŠVP hrají také roli samotní žáci. Jejich samotný zájem o hry, skutečnost které hry upřednostňují, jestli výuka probíhá v homogenních či heterogenních skupinách, důležitý je i věk žáků.

2.3.2 Méně známé sportovní hry v ŠVP

Při naší návštěvě středních škol jsme měli možnost nahlédnout do školních vzdělávacích programů a zjistit, jak si v něm stojí sportovní hry v konkrétních školách. Gymnázium a střední odborná škola Telč vedle velkých sportovních her zařazuje do ŠVP i méně známé sportovní hry a to florbal a frisbee. Technická škola Jihlava si stojí

v nabídce méně známých sportovních her mnohem lépe. Florbal, futsal, sálová kopaná, squash, ringo a badminton mají již zahrnuty v ŠVP. Střední škola stavební Jihlava disponuje v ŠVP florbalem a malou kopanou.

Dostatečná volnost školy při vytváření svých plánů je tedy skutečností. Dovolujeme si tvrdit, že většina škol už v dnešní době zařazuje méně známé sportovní hry do školně vzdělávacích programů. Dnešní společnost si to žádá, protože propagace těchto sportů je na takové úrovni, že není možné nadále tyto sporty opomíjet.

3 Cíle a úkoly práce

Rozšíření méně známých sportovních her už i na ligové úrovni je posledních několik let faktem. Posouzení toho, do jaké míry je každá méně známá sportovní hra skutečně netradiční hrou s přihlédnutím k tradicím českého sportu vůbec, bude naším záměrem.

3.1 Cíle práce

Cílem práce je tedy zjistit, jak jsou méně známé sportovní hry využívány v tělesné výchově na středních školách v okrese Jihlava. Dále si budeme klást za cíl zjistit, jaký je zájem u studentů o tyto méně známé sportovní hry, s tím související materiální a prostorové vybavení na vybraných středních školách. V neposlední řadě zmapujeme ochotu učitelů podřídit se těmto výše zmíněným nastupujícím trendům.

3.2 Úkoly práce

Z cíle práce vyplývají tyto úkoly:

- studium odborné literatury a pramenů
- nalezení vzorku třech středních škol okresu Jihlava
- sestavení dotazníku pro studenty a učitele
- provedení výzkumu na vybraných středních školách dotazníkovou metodou a doplňkovou metodou rozhovoru
- vyhodnocení dosažených výsledků a zhotovení závěru

4 Metodologie

V diplomové práci jsme použili výzkumné metody dotazníku a rozhovoru. Protože sledovaný vzorek zahrnoval velký počet respondentů, metoda dotazníková tak plně vyhovovala při hromadném získávání údajů.

Touto formou jsme zjišťovali názory studentů a učitelů tělesné výchovy na dané téma. V případě učitelů jsme zvolili navíc doplňkovou metodu rozhovoru.

4.1 Dotazníková metoda

Pro vlastní výzkum jsme vytvořili dva typy nestandardizovaných dotazníků (příloha 2 a 3). Dotazník pro studenty středních škol a dotazník pro učitele tělesné výchovy na středních školách.

Dotazník pro studenty středních škol

Dotazník pro studenty se skládá z devatenácti otázek. Přičemž v úvodní části před samotnými otázkami nejdříve studenti vyplnili ročník, věk a pohlaví. Samotný dotazník pak můžeme rozdělit na pět částí.

První část, která zahrnuje otázky jedna až tři, je spíše obecného charakteru. Vypovídá o tom, zda studenti volí sport jako svoji volnočasovou aktivitu.

Otázky čtyři až šest jsou zaměřené na tělesnou výchovu, její náplň - sportovní hry a zda učitelé do jisté míry berou ohled na přání studentů, které sportovní aktivitě se chtějí v hodinách tělesné výchovy žáci věnovat.

Otázky sedm až čtrnáct ve třetí části už vychází ze samotného tématu méně známých sportovních her. Které z vybraných méně známých sportovních her studenti znají, neznají, kde se s nimi setkali a kterým z uvedených her se v hodinách tělesné výchovy věnují. Pro výčet méně známých sportovních her jsme použili základní dělení podle Šebrleho (2000). V souvislosti s pevnou a tradiční náplní velkých sportovních her ve školním vzdělávacím procesu nás zajímalo, zda by žáci neměli zájem o rozšíření méně známých sportovních her ve vyučovacím procesu. Svoji odpověď měli zdůvodnit. A v neposlední řadě jsme v této části zjišťovali, jestli studenti upřednostňují velké sportovní hry nebo méně známé sportovní hry.

Čtvrtá část, která zahrnuje otázky patnáct až sedmnáct, nám poskytuje informace o volitelné tělesné výchově. Zdali škola poskytuje možnost studentům navštěvovat

volitelnou tělesnou výchovu. Nabízela se zde tedy otázka o náplni těchto hodin méně známými sportovními hrami.

Poslední dvě otázky, osmnáctá a devatenáctá, měly zjistit, ve kterých méně známých sportovních hrách se škola účastní turnajů.

Dotazník pro učitele tělesné výchovy na středních školách

Dotazník pro učitele tělesné výchovy na středních školách se skládá z patnácti otázek. V úvodu učitelé vyplnili věk, pohlaví a délku své učitelské praxe.

Za prvé nás zajímalo, kterému sportu se učitelé věnují, popřípadě věnovali. Což by se mohlo do jisté míry odrazit ve výsledcích, kterým sportům dávají na základě svého zájmu v hodinách přednost.

Otázky dvě až čtyři by nám měly zjistit, jak vnímají učitelé zájem studentů o tělesnou výchovu a kterým z velkých sportovních her dávají učitelé přednost ve vyučovacím procesu.

Třetí část dotazníku jsme zaměřili na samotné méně známé sportovní hry. Zda některé z uvedených her se svými žáky v hodinách hrají, což je samozřejmě ovlivněno prostorovým a materiálním vybavením školy a zájmem žáků.

Otázky jedenáct až čtrnáct jsou shodné se čtvrtou částí dotazníku pro studenty. Věnují se tématu volitelná tělesná výchova a její náplň méně známými sportovními hrami.

Na závěr dotazníku jsme se pokusili zjistit, nakolik školy zařazují méně známé sportovní hry do školního vzdělávacího programu, respektive nakolik jsou méně známé sportovní hry dlouhodobě zakomponovány do vzdělávacího procesu na té či oné škole.

I přesto, že většina respondentů odpovídala zodpovědně, bylo u některých otázek více než nutné použít doplňkovou metodu rozhovoru, která pomohla přesně specifikovat odpověď na danou otázku.

4.1.1 Oslovení respondentů

Vlastní výzkum jsme začali v prosinci 2010. Nejdříve jsme oslovili ředitele jednotlivých středních škol prostřednictvím emailu (příloha 1), ve kterém je žádáme o spolupráci na naší diplomové práci. Jak uvádí Skalková (1983), návratnost dotazníku při rozeslání a neosobním kontaktu bývá asi 50%, proto v našem zájmu byla návštěva škol a seznámení je s problematikou daného tématu.

V daných školách jsme ponechali dotazníky respondentům vždy po dobu jednoho týdne. Po této lhůtě jsme shromáždili již vyplněné dotazníky. Na všech školách byla v případě jakýchkoliv nesrovnalostí a nejasností bezprostředně provedena metoda rozhovoru s učiteli tělesné výchovy. Takto jsme postupovali z důvodu, že učitelé tělesné výchovy byli taktéž součástí zkoumaného vzorku respondentů.

Zkoumaný vzorek respondentů byl vybírán z osmnácti středních škol na okrese. Na naši žádost o spolupráci odpovědělo celkem sedm škol, ze kterých byly vybrány metodou náhodného výběru tři střední školy, které tvoří zkoumaný vzorek.

Zkoumaný vzorek:

- A. Gymnázium Otokara Březiny a Střední odborná škola Telč (GOB – SOŠ Telč).
- B. Střední škola stavební Jihlava (SŠS Jihlava).
- C. Střední škola technická Jihlava (SŠT Jihlava).

GOB – SOŠ Telč

Šetření se účastnilo pouze Gymnázium Otokara Březiny a to vždy jedna třída z každého ročníku. Celkem tedy 114 respondentů. Z toho 53 chlapců a 61 dívek. Tělesnou výchovu na této škole vyučují čtyři učitelé, kdy ale šetření se účastnili pouze tři, z důvodu nemoci jednoho z nich.

SŠS Jihlava

Ze střední školy stavební se šetření účastnily všechny obory, které škola nabízí. Jsou jimi maturitní čtyřleté obory se stavebním zaměřením, nástavbový dvouletý obor s dřevařským zaměřením, řada učňovských tříletých oborů a jeden dvouletý učební obor. Zkoumaný vzorek z této střední školy zahrnuje 191 respondentů. Který se skládá ze 142 chlapců a 49 dívek. Na této škole se šetření účastnili všichni čtyři učitelé tělesné výchovy.

SŠT Jihlava

Zkoumaný vzorek tvoří pouze studenti maturitních oborů. Šetření se účastnilo celkem 109 respondentů, 105 chlapců a 4 dívky. Vzorek učitelů tvoří pouze jediný učitel tělesné výchovy.

4.2 Komparativní metoda

Komparace se rovná srovnávání. Tudíž komparativní metoda je metodou srovnávací, již lze charakterizovat jako souhrn schod, podobností a rozdílů mezi několika jevy. (Štumbauer, 1989)

Komparativní metoda byla pro nás vzhledem k experimentální povaze naší práce metodou klíčovou. A to hlavně z toho důvodu, že nám dávala okamžitou možnost komparace a následné zpětné vazby jak mezi chlapci a dívkami, tak mezi vybranými školami navzájem.

5 Výsledky a diskuse

V této části práce představíme výsledky získané výzkumem, který byl prováděn dotazníkovou metodou doplněnou metodou rozhovoru a v neposlední řadě komparativní metodou na třech náhodně vybraných středních školách okresu Jihlava. Jednalo se o Gymnázium Otokara Březiny a Střední odbornou školu Telč, Střední školu stavební Jihlava a Střední školu technickou Jihlava.

Dotazník, který jsme podstupovali respondentům, se skládal z osmnácti otázek. Jelikož se jedná o nestandardizovaný dotazník, byli jsme nuceni pro lepší výpovědní hodnotu užít komparativní metodu. A to buď v komparaci chlapci versus dívky, nebo v rámci škol mezi sebou. U jednotlivých grafů a tabulek uvádíme výsledky a dílčí poznatky pokud možno ihned a to právě z důvodu okamžité komparace.

Pro zjednodušení (přehlednost) uvádíme u většiny otázek výsledky pro dívky a chlapce dohromady (viz grafy a tabulky s kategorií celkem). Toto zobecnění však nelze použít tam, kde se hodnoty mezi chlapci a dívkami výrazně liší. Zde je nutno věnovat se každému grafu zvlášť.

Pro učitele TV na SŠ jsme sestavili nestandardizovaný dotazník, ve kterém učitelé odpovídali na patnáct zadaných otázek. Protože se šetření účastnilo pouze osm učitelů ze všech třech vybraných středních škol, vyhodnocujeme učitele dohromady jako jeden vzorek šetření. Jelikož respondentů z řad učitelů je právě osm, nelze hovořit o řádném výzkumu. Pokládejme tedy výsledky této kategorie za orientační, sloužící pouze našim interním účelům. U vybraných otázek jsme použili metodu komparace a to pro porovnání mezi jednotlivými školami. Pro lepší přehlednost výsledků u některých otázek uvádíme grafy a tabulky.

5.1 Vyhodnocení dotazníků pro studenty SŠ

Otázka č. 1: Věnuješ se ve svém volném čase nějakému sportu?

K této otázce měli respondenti možnost zvolit odpověď ano či ne. Jak se ukázalo, na všech školách volilo bezmála 80% respondentů odpověď kladnou. Z tohoto důvodu jsme tuto otázku pokládali natolik za všeobecnou, že i grafická podoba je souhrnným výsledkem všech vybraných středních škol. Cílem této otázky bylo zjistit, zda studenti

všech sledovaných ročníků středních škol okresu Jihlava, mají podobný vztah k volnočasové sportovní aktivitě.

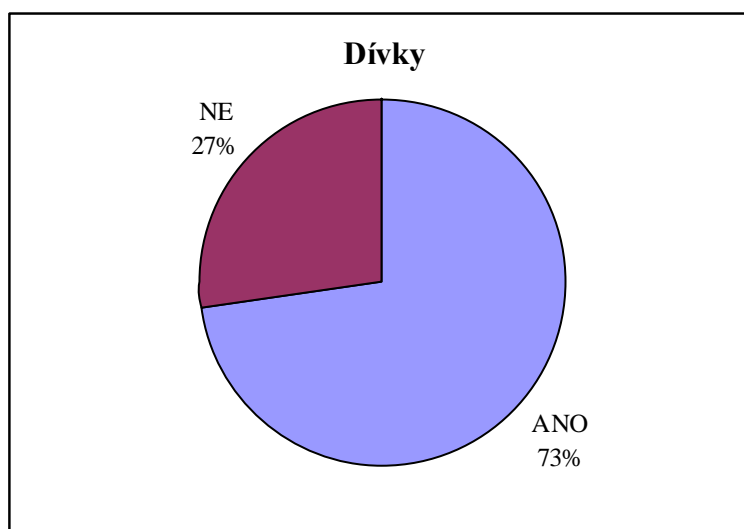
Tato otázka nám zcela názorně ukázala, že převážná většina oslovených respondentů má pozitivní vztah k některému z níže jmenovaných sportů. Vzhledem k populačnímu vzorku respondentů, ve kterém bylo zastoupeno větším množstvím chlapců než dívek, dodáváme samozřejmě celkový poměr chlapců a dívek.

Graf číslo 1 udává, jak odpovídaly dívky všech vybraných ročníků sledovaných středních škol.

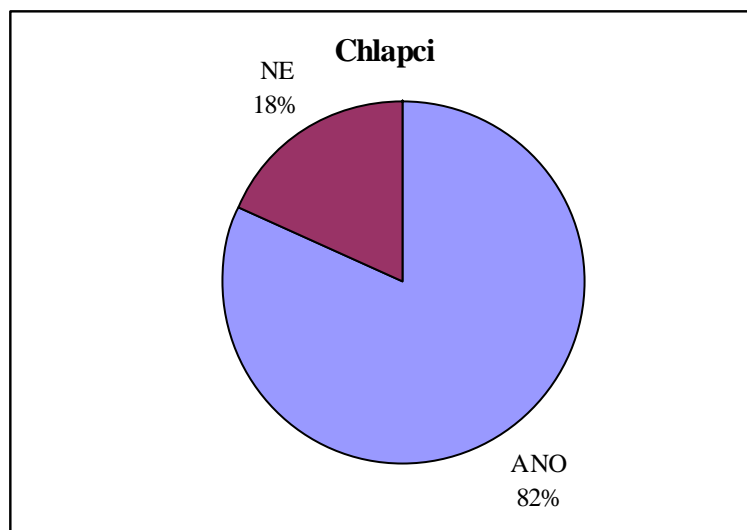
Graf číslo 2 udává stejný údaj pro chlapce.

Graf číslo 3 nám ukazuje, jak odpovídali na otázku všichni respondenti dohromady, bez ohledu na pohlaví. Tento aspekt je samozřejmě doložen grafem číslo čtyři, který nám ukazuje procentuální zastoupení všech dívek a chlapců vybraných středních škol.

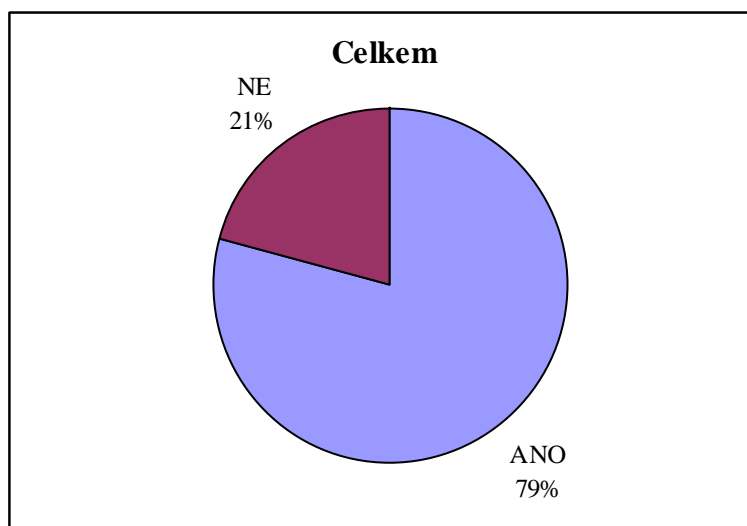
Pro znázornění výsledků této otázky jsme zvolili přehledný výsečový graf.

Graf č. 1 Věnuješ se ve svém volném čase nějakému sportu?

Graf č. 2 Věnuješ se ve svém volném čase nějakému sportu?

Graf č. 3 Věnuješ se ve svém volném čase nějakému sportu?

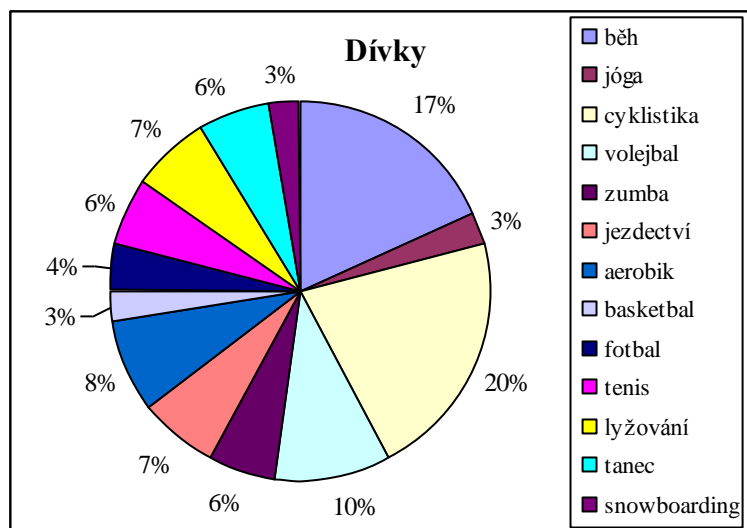
Otázka č. 2: Pokud ano, kterému.

Na tuto otázku měli respondenti odpovídat, aniž by jim byl nabídnut jakýkoliv výčet sportovních aktivit. Toto také zapříčinilo fakt, že v dílčích grafech (Graf č. 4, 5, 6) se objevují pouze ty sporty, které v celkovém součtu dosáhly hodnoty alespoň tři procent. Některé sportovní aktivity, které se pro zanedbatelné procento odpovědí nedostaly do grafů, zde pro zajímavost uvádíme (krasobruslení, kuželky, břišní tance, šerm, turistika, pilates, atd.)

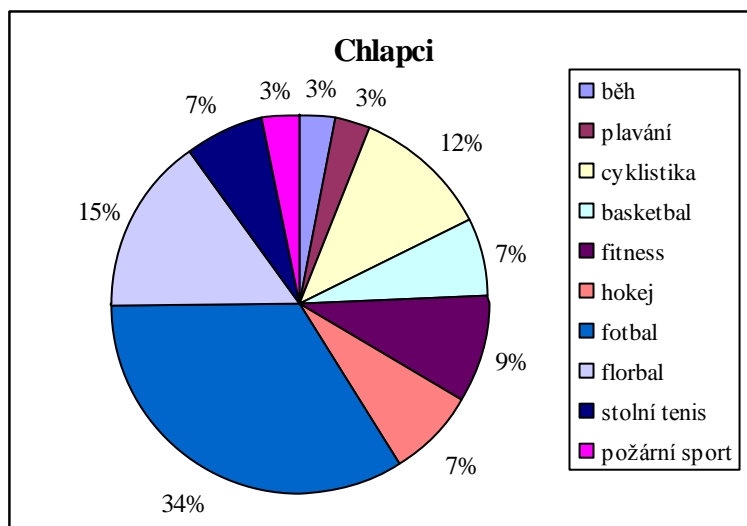
V celkovém grafu (Graf č. 6) se potvrdila naše domněnka, že jedna z velkých sportovních her (v tomto případě fotbal) ovládá volnočasové aktivity studentů tohoto věku. Je to dost možná zapříčiněno popularitou toho sportu jako takového, ale stejně možné je i vysvětlení, že finanční náročnost tohoto sportu není velká. Jako druhou nejoblíbenější volnočasovou aktivitu zvolili respondenti cyklistiku. Tento fakt nás mile překvapil. To, že jízda na kole bude natolik oblíbenou aktivitou mládeže, nás přesvědčilo o tom, že studenti středních škol stále častěji vyhledávají pro své aktivity přírodu. S 12% se na třetím místě v pomyslném žebříčku popularity umístila méně známá sportovní hra florbal. Samotný fakt, že takto oblíbeným sportem, který předčil i některé velké sportovní hry, je florbal, nás utvrzuje, že popularita a oblíbenost tohoto původně švédského sportu je skutečně velká.

U chlapců (Graf č. 5) jednoznačně s 34% převládá jako volnočasová aktivita fotbal. Obliba fotbalu u chlapců je dána pravděpodobně dostupností a oblibou tohoto sportu napříč celou planetou. S velkým odstupem se na druhou pozici dostává florbal s 15%. Za ním následuje s 12% cyklistika, která se stala u dívek nejčastěji zmiňovanou volnočasovou sportovní aktivitou. Pořadí ostatních (Graf č. 5), nepovažujeme za nutné blíže popisovat.

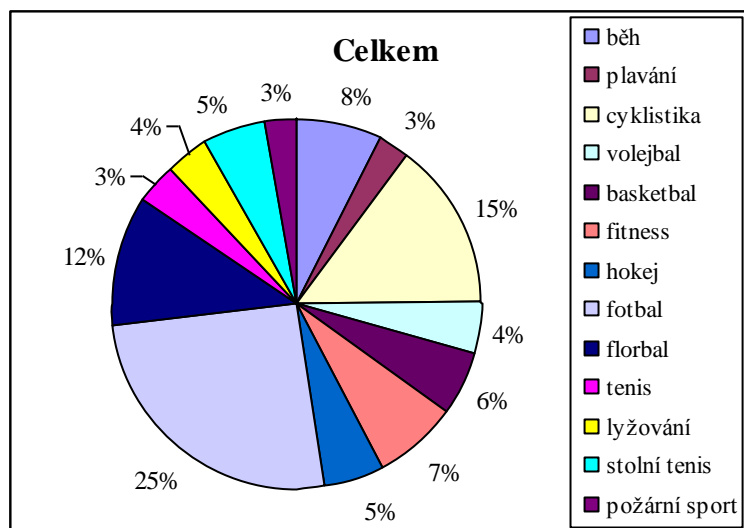
Dívky (Graf č. 4) se v tomto směru ukázaly jako nejprogresivnější, ve smyslu časté volby individuálních aktivit. Toto přisuzujeme faktu, že respondenty této věkové kategorie mají menší potřebu kolektivní účasti a soupeření. Na prvních dvou místech se tudíž umístily cyklistika a běh, těsně za nimi volejbal. Volejbal jako nejoblíbenější ženská míčová hra, zde potvrdil také své předpokládané místo jako jedna z velkých sportovních her.

Graf č. 4 Kterému sportu se věnuješ ve svém volném čase?

Graf č. 5 Kterému sportu se věnuješ ve svém volném čase?

Graf č. 6 Kterému sportu se věnuješ ve svém volném čase?

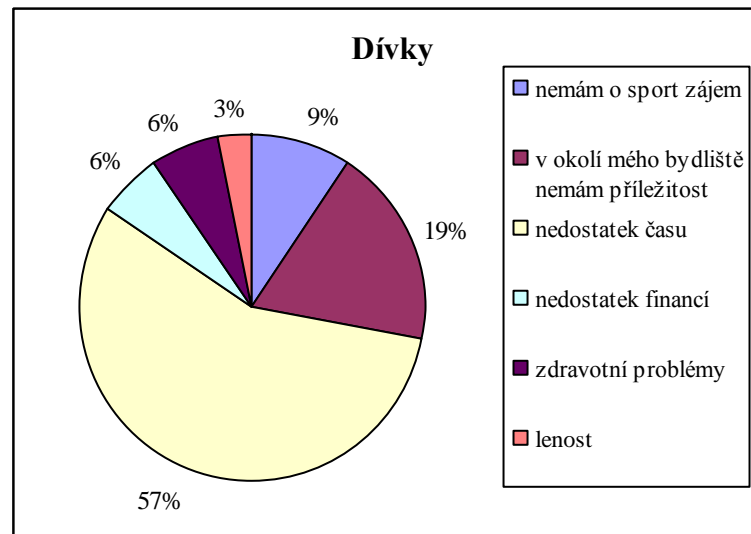
Otázka č. 3: Pokud ne (zakroužkuj jednu z možností).

Tato otázka bezprostředně souvisí s otázkou číslo jedna, respektive zápornou odpovědí na tuto otázku. Celkem tedy odpovědělo negativně 21% všech dotazovaných studentů (Graf č. 3). Nadále budeme vycházet v této otázce z celku, který bude tvořen právě těmito 21% respondentů.

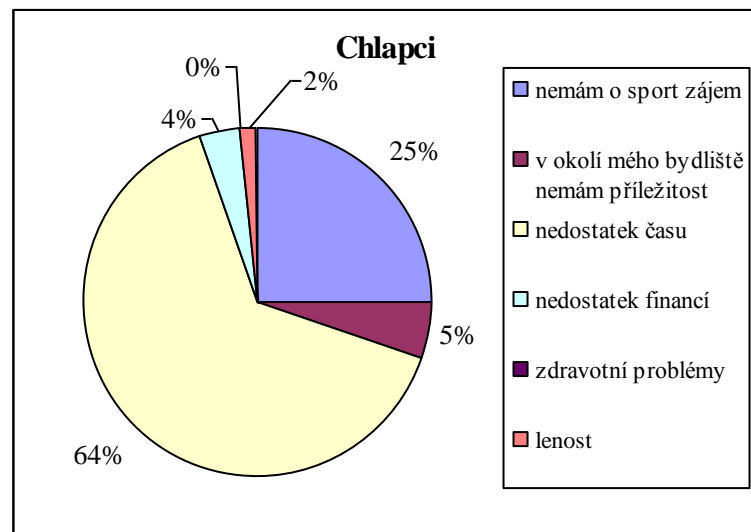
Respondenti měli na výběr pět možností. V rámci zpřehlednění těchto odpovědí budeme i v rámci této otázky pracovat s chlapci i dívkami zároveň (Graf č. 9). Nejvíce respondentů odpovědělo v rámci této otázky, že hlavním důvodem je nedostatek času. Druhou nejčastější odpovědí (19%) bylo, že respondenti nemají o sport zájem. Ostatní odpovědi nejsou již tolik početné (Graf č. 9). Poslední možností odpovědi bylo - „jiné“. Tato kategorie dala tudíž volnost každému jednotlivému respondentu uvést jakoukoliv z výše nezmiňovaných možností. Jak jsme předpokládali, tento výčet nebyl příliš pestrý (zdravotní problémy a lenost). Aby tato otázka byla kompletní, dokládáme stejnou problematiku zvlášť u dívek (Graf č. 7) a zvlášť u chlapců (Graf č. 8), nicméně pracujeme pro zjednodušení a lepší přehlednost (viz výše), pouze s celkovým grafem (Graf č. 9).

Tato otázka nám ukázala to, co nám je již delší dobu podsouváno médii. Studenti stále častěji projevují menší zájem o jakékoliv nepovinné sportovní aktivity z důvodu „nedostatku“ času. Vnímáme toto jako problém zásadní. Přičítáme hlavní vinu náhražkovým aktivitám, které jsou v převážné většině nabízeny a podsouvány dnešním studentům v prostředí internetu (facebook, skype, ICQ...).

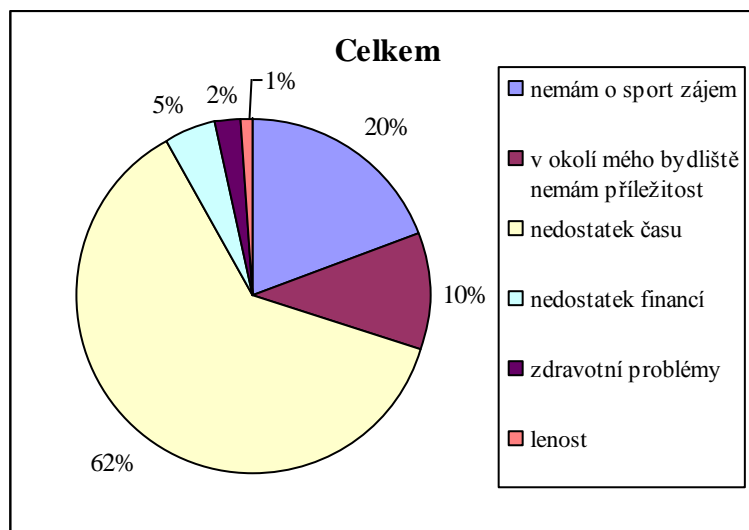
Jsme toho názoru, že dnešní mládež rozhodně nemá méně času, než ta minulá, ale rozhodně (a to je skutečnost), s ním neumí hospodařit.

Graf č. 7 Důvody, proč se studenti nevěnují ve svém volném čase sportu.

Graf č. 8 Důvody, proč se studenti nevěnují ve svém volném čase sportu.

Graf č. 9 Důvody, proč se studenti nevěnují ve svém volném čase sportu.

Otázka č. 4: Řekl/a bys o předmětu TV, že je pro tebe (zakroužkuj jednu z možností).

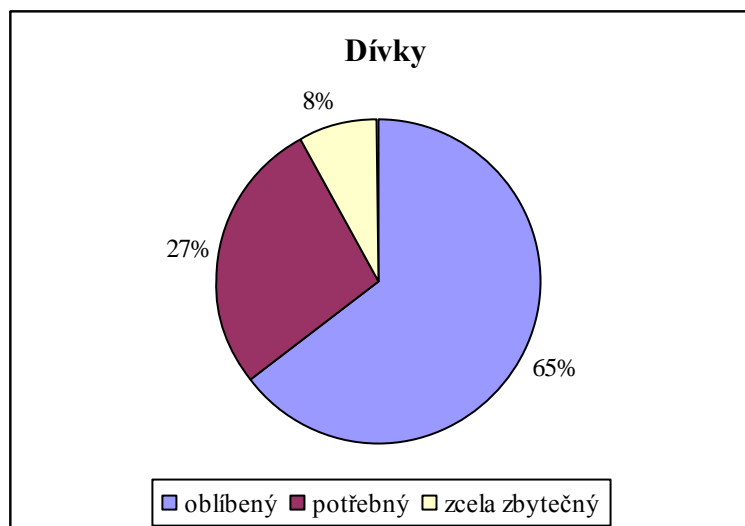
Tato otázka měla za úkol ukázat nám, jak dnešní studenti středních škol vnímají tělesnou výchovu, jako součást vzdělávacího procesu.

Respondenti měli v této otázce na výběr možnosti (oblíbený, potřebný a zcela zbytečný). Domníváme se, že takto specifická nabídka odpovědí je i přes svoji stručnost zcela dostačující.

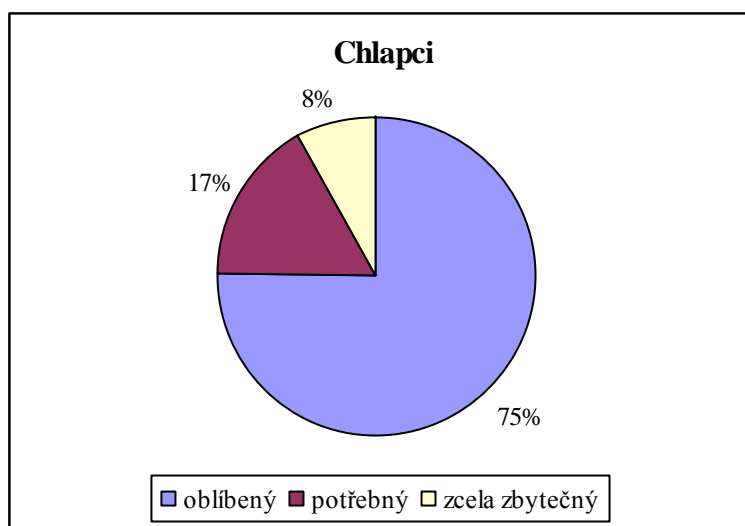
Respondenty jsme opět rozdělili na dívky (Graf č. 10) a chlapce (Graf č. 11) všech vybraných škol, protože jsme toho názoru, že tato otázka nevyžaduje dílčí doložení každé konkrétní školy.

Pro naše účely je tudíž zcela dostačující souhrnný vzorek všech chlapců, resp. dívek a v neposlední řadě všech oslovených bez rozdílu pohlaví (Graf č. 12)

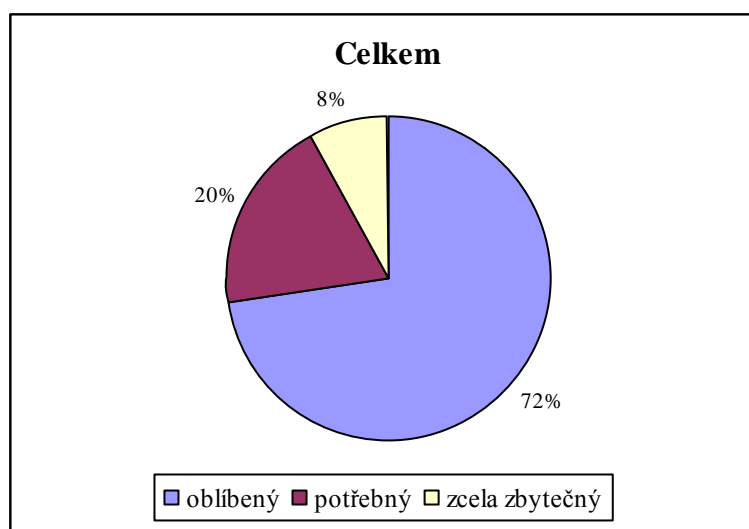
Odpovědi respondentů se, dle očekávání, ztotožňují s našimi předpoklady, že převážná většina všech oslovených studentů středních škol vnímá tělesnou výchovu jako oblíbenou a pro sebe potřebnou. Pouze 8% všech respondentů má negativní názor na tento předmět, s tím jsme však předem také kalkulovali.

Graf č. 10 Pohled studentů na předmět TV.

Graf č. 11 Pohled studentů na předmět TV.

Graf č. 12 Pohled studentů na předmět TV.

Otázka č. 5: Bere vyučující TV ohled na vaše přání, kterým sportovním aktivitám se chcete v hodinách TV věnovat?

Odpovědi na tuto otázku byly pouze ano a ne. Hlavním důvodem, proč jsme se rozhodli zprostředkovat všechny školy zvlášť je ten, že v této otázce, více než kde jinde rozhoduje to, že dívky a chlapci mají tělesnou výchovu zvlášť. S výjimkou SŠT Jihlava, kde jsou hodiny tělesné výchovy vyučovány společně, z důvodu nepatrného zastoupení dívek na škole.

Jak je z tabulek patrné (Tab. č. 1, 2, 3), na všech školách (s výjimkou SŠS Jihlava viz tabulka č. 2 - kategorie chlapci) jsou učitelé přístupni návrhům studentů. Jak jsme se ujistili metodou rozhovoru, velká část vyučujících na těchto školách respektuje názory a přání svých studentů. Otázka je, zda-li je to správná cesta. Toto je však předmětem polemiky, která sem nepatří. Jak jsme výše uvedli, SŠS Jihlava – kategorie chlapci vyčnívá mezi ostatními markantním nesouhlasem. Celých 72% odpovídajících studentů v této kategorii uvedlo, že učitel nebere ohled na jejich zájmy. Tento fakt je o to zvláštnější, že všichni čtyři učitelé tělesné výchovy na této škole nám na obdobnou otázku v jejich dotazníku odpověděli kladně.

Tab. č. 1 Bere vyučující TV ohled na vaše přání, kterým sportovním aktivitám se chcete v hodinách TV věnovat? (GOB – SOŠ Telč)

Odpověď	Dívky	Chlapci
<i>ANO</i>	61%	82%
<i>NE</i>	39%	18%

Tab. č. 2 Bere vyučující TV ohled na vaše přání, kterým sportovním aktivitám se chcete v hodinách TV věnovat? (SŠS Jihlava)

Odpověď	Dívky	Chlapci
<i>ANO</i>	98%	28%
<i>NE</i>	2%	72%

Tab. č. 3 Bere vyučující TV ohled na vaše přání, kterým sportovním aktivitám se chcete v hodinách TV věnovat? (SŠT Jihlava)

Odpověď	Celkem
<i>ANO</i>	98%
<i>NE</i>	2%

Otázka č. 6: Které z následujících sportovních her hrajete nejčastěji v hodinách TV?

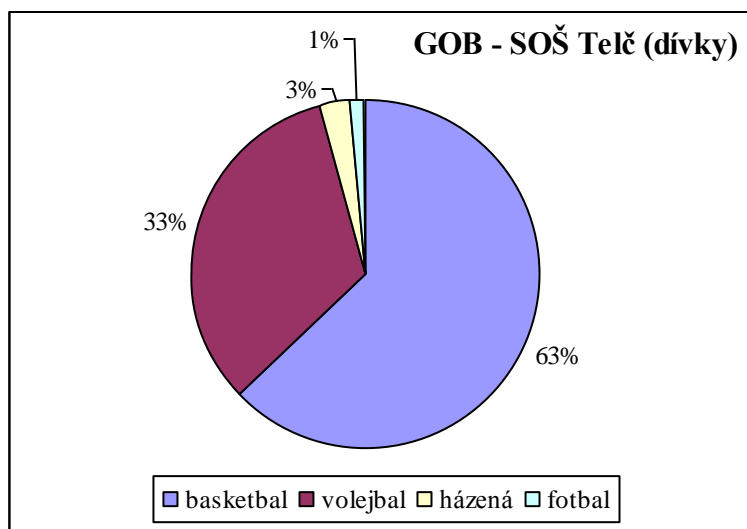
U této otázky se nabízí porovnání sledovaných škol mezi sebou. V dotazníku v rámci této otázky byly nabídnuty pouze velké sportovní hry (basketbal, volejbal, házená, fotbal, lední hokej). Jak jsme zjistili, na každé škole, s velkým odstupem od ostatních, převažuje vždy jiná velká sportovní hra. Na GOB – SOŠ Telč a SŠS Jihlava probíhá výuka tělesné výchovy zvlášť u chlapců a dívek, zatímco na SŠT Jihlava pro nedostatek dívek na škole probíhá výuka tělesné výchovy společně.

GOB – SOŠ Telč preferuje výuku basketbalu (Graf č. 15). Na této škole se těší basketbal velké oblibě. Většina učitelů považuje basketbal za jednu z nejinteligentnějších sportovních her. Procentuelní zastoupení dalších her na této škole (Graf č. 15). Za vysvětlení zde stojí fakt, proč se na této škole těší oblibě také lední hokej. Důvod je ten, že v sousedství areálu školy je zimní stadion. Chlapci se 14% (Graf č. 14) potvrdili, že i lední hokej v podmínkách středních škol bez sportovního zaměření, může díky geografické poloze být zařazen do ŠVP tělesné výchovy. Komparace chlapci versus dívky (Graf č. 13, 14).

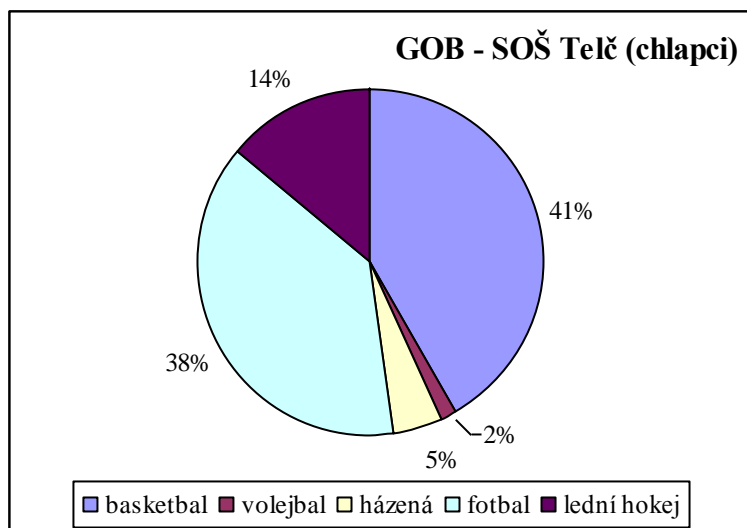
SŠS Jihlava na rozdíl od GOB – SOŠ Telč se z velkých sportovních her věnuje nejčastěji volejbalu (Graf č. 18). Důvodem zřejmě bude, že většina učitelů se věnuje, popřípadě dříve věnovala ve svém volném čase právě volejbalu. Na druhém místě na této škole s poměrně slušným zastoupením je hrán basketbal.

Na SŠT Jihlava díky většinovému zastoupení chlapců na hodinách tělesné výchovy s velkou převahou vítězí fotbal. Za zmínku stojí snad jen basketbal s 18% (Graf č. 19).

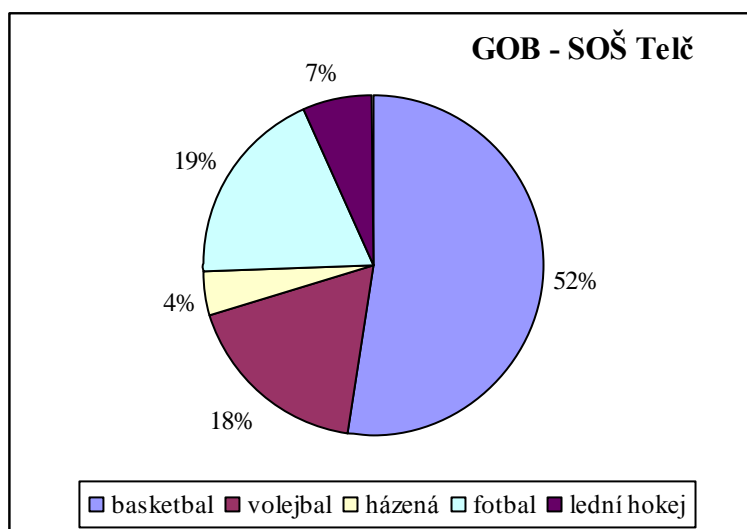
Jak se potvrdilo, více než cokoliv jiného, rozhoduje na všech školách technická a materiální vybavenost sportovišť, jež jde ruku v ruce s tím, co preferuje vyučující. Z tohoto důvodu není velkým překvapením, že tři z pěti velkých sportovních her nám vyšly vítězi.

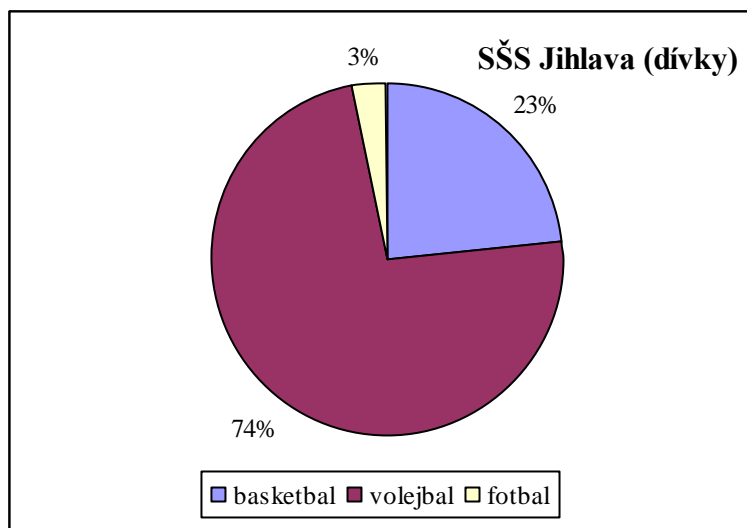
Graf č. 13 Které sportovní hry hrajete nejčastěji v hodinách TV?

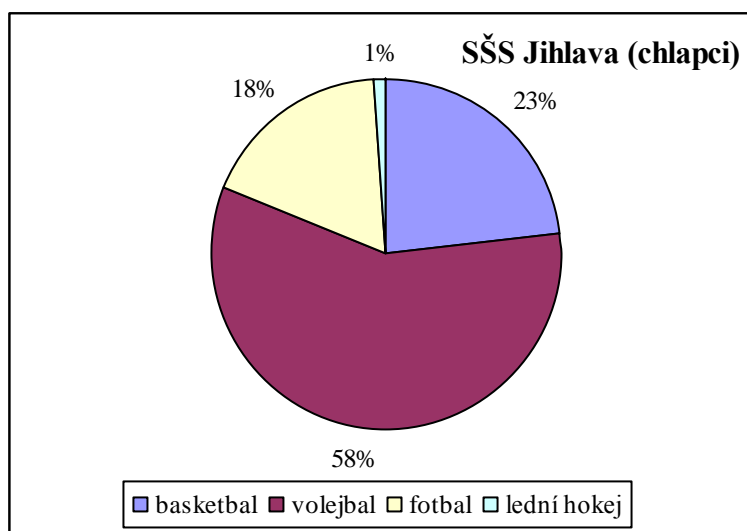
Graf č. 14 Které sportovní hry hrajete nejčastěji v hodinách TV?

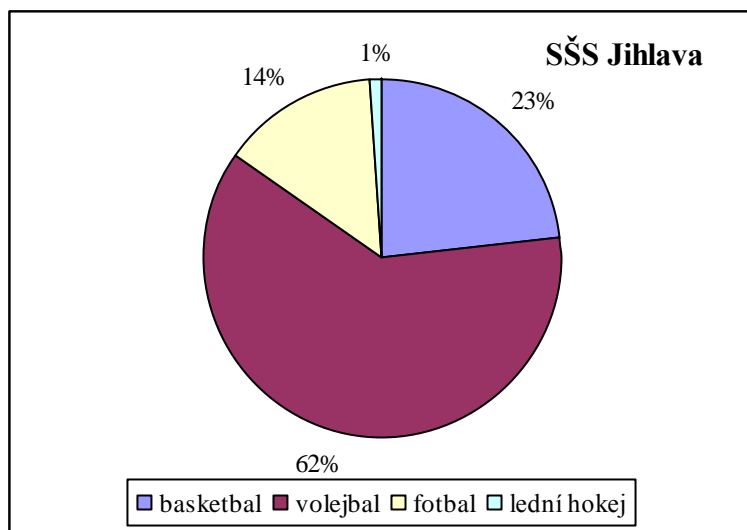
Graf č. 15 Které sportovní hry hrajete nejčastěji v hodinách TV?

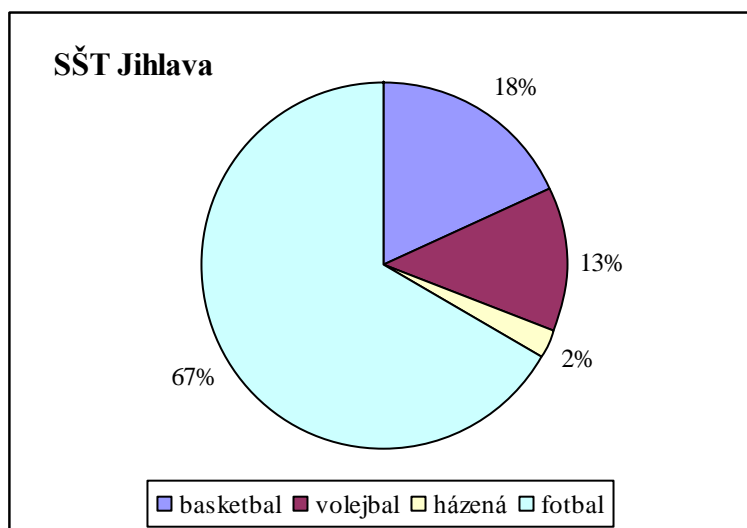
Graf č. 16 Které sportovní hry hrajete nejčastěji v hodinách TV?

Graf č. 17 Které sportovní hry hrajete nejčastěji v hodinách TV?

Graf č. 18 Které sportovní hry hrajete nejčastěji v hodinách TV?

Graf č. 19 Které sportovní hry hrajete nejčastěji v hodinách TV?

Otázka č. 7: Znáš některé z uvedených méně známých sportovních her?

Pro tuto otázku jsme použili výčet méně známých sportovních her (Šebrle, 2000). Tato otázka si klade za úkol zjistit, které z méně známých sportovních her jsou mezi respondenty známé a nakolik. Získané hodnoty uvádíme pro lepší přehlednost v tabulce (Tab. č. 4) společně pro všechny tři střední školy. Nadále budeme v rámci této otázky analyzovat dívky a chlapce společně (kategorie celkem), přesto však tyto dvě kategorie uvádíme zvlášť, pro možnost komparace.

Jak je z tabulky patrné (Tab. č. 4) některé méně známé sportovní hry jsou u studentů natolik v povědomí, že už lze jen těžko hovořit o méně známé sportovní hře. Znalost her, jako jsou florbal, stolní tenis, nohejbal, baseball, badminton, frisbee, beachvolejbal, malá kopaná a pétanque, je natolik rozšířena, nezávisle na pohlaví respondentů, že pojmenování méně známou sportovní hrou zde přestává být na místě. Zde se dostáváme do sporu s některými autory posledních deseti až patnácti let. Skutečnost, nakolik se konkrétně florbal stal známou, oblíbenou a populární sportovní hrou přímo vybízí k polemice, zda ještě vůbec hovořit o méně známé sportovní hře.

Jak jsme zmínili, nejznámější méně známou sportovní hrou u studentů je florbal s 96%. Tento fakt si vysvětlujeme tím, že tato původně švédská hra se těší vysoké rozšířenosti mezi studenty hlavně proto, že je do jisté míry „suchou variantou“ ledního hokeje. Další následující méně známé sportovní hry viz tabulka č. 4.

Pro úplnost zde uvádíme, že většina méně známých sportovních her se nějak dramaticky neliší hodnotami chlapců a dívek, vyjma sportů odvozených z fotbalu, což je poměrně logické. Jedná se o malou kopanou, sálový fotbal, halový fotbal atd.

Tab. č. 4 Znáš některé méně známé sportovní hry?

Méně známá sportovní hra	Dívky	Chlapci	Celkem
<i>rohová</i>	2%	3%	3%
<i>mezikruží</i>	2%	1%	1%
<i>netball</i>	4%	2%	3%
<i>korbball</i>	1%	1%	1%
<i>korfbal</i>	2%	4%	4%
<i>streetball</i>	32%	57%	50%
<i>malá kopaná</i>	56%	85%	77%
<i>sálový fotbal</i>	51%	70%	65%
<i>halový fotbal</i>	52%	73%	67%
<i>mikrofotbal</i>	0%	14%	3%
<i>nohejbal</i>	95%	91%	92%
<i>fusvolejbal</i>	11%	6%	7%
<i>střelecká</i>	3%	7%	6%
<i>ringo</i>	85%	57%	64%
<i>frisbee</i>	93%	79%	83%
<i>pétanque</i>	83%	72%	75%
<i>tchoukball</i>	2%	2%	2%
<i>hokejbal</i>	50%	76%	69%
<i>ringet - ringo hokej</i>	3%	8%	7%
<i>lakros</i>	36%	62%	55%
<i>interkros</i>	2%	1%	1%
<i>florbal</i>	96%	96%	96%
<i>malý florbal</i>	15%	28%	24%
<i>kroket</i>	67%	48%	53%
<i>kriket</i>	64%	64%	64%
<i>baseball</i>	90%	90%	90%
<i>softball</i>	76%	66%	69%
<i>badminton</i>	93%	84%	87%
<i>stolní tenis</i>	95%	94%	94%
<i>softtenis</i>	22%	15%	17%
<i>squash</i>	90%	78%	81%
<i>ricochet</i>	2%	4%	3%
<i>volejbal dvojic - debl</i>	52%	53%	52%
<i>faustball</i>	2%	4%	3%
<i>beachvolejbal</i>	87%	75%	79%

Otázka č. 8: Kde jsi se s těmito méně známými sportovními hrami setkal/a?

U této otázky měli respondenti možnost volit z těchto nabízených odpovědí (televize, tělesná výchova, ve svém okolí a poslední možnost poskytla respondentům volné pole působnosti). Volili jsme takové odpovědi, o kterých jsme byli přesvědčeni, že s velkou pravděpodobností umožní respondentům snadné zařazení v rámci každé z nich. Pro velkou podobnost výsledných hodnot všech vybraných středních škol, budeme pracovat a vše demonstrovat na celkovém vzorku všech respondentů (Tab. č. 5).

46% respondentů se nechalo inspirovat svým okolím, což je zcela pochopitelné. Kdo jiný by měl ovlivňovat mladé lidi, než jejich bezprostřední, blízké okolí. S 36% byla další v pořadí televize, následovala zkušenost z hodin tělesné výchovy. Za toto zjištění jsme rádi, neboť to dokládá skutečnost, že studenti si mohli některou z uvedených méně známých sportovních her vyzkoušet v hodinách tělesné výchovy. Je známým faktem, že vlastní zkušenost je mnohokrát prospěšnější než ta cizí, neprožitá.

Tab. č. 5 Kde jsi se s těmito méně známými sportovními hrami setkal/a?

Odpověď	Dívky	Chlapci	Celkem
<i>ve svém okolí</i>	49%	43%	46%
<i>televize</i>	31%	38%	36%
<i>tělesná výchova</i>	17%	17%	17%
<i>internet</i>	1%	2%	1%
<i>základní škola</i>	1%	0%	0%
<i>časopisy</i>	1%	0%	0%
<i>filmy</i>	0%	1%	0%

Otázka č. 9: Hrajete některé z těchto méně známých sportovních her v hodinách TV?

U této otázky provedeme vyhodnocení každé školy zvlášť, stejně tak kategorie dívek a chlapců komparujeme navzájem. Vyjma SŠT, kde probíhá výuka tělesné výchovy společně pro chlapce i dívky.

Na GOB – SOŠ jsou u dívek nejčastěji hranou méně známou sportovní hrou florbal a softball (Tab. č. 6). Následuje ringo a frisbee. U chlapců na této škole je taktéž nejhranější hrou florbal a to s celými 91%. Jak je zřejmé, potvrzují se výsledky a hodnoty otázky číslo sedm (viz výše). Následuje softball a malá kopaná. V celkovém pohledu tedy na této škole je s 84% nejčastěji zařazován do výuky tělesné výchovy

florbal. Jak se tedy opět potvrdilo, florbal pro svou rozšířenost přestává být méně známou sportovní hrou.

Tab. č. 6 Hrajete některé méně známé sportovní hry v hodinách TV? (GOB – SOŠ Telč)

Méně známá sportovní hra	Dívky	Chlapci	Celkem
<i>rohová</i>	3%	0%	2%
<i>streetball</i>	21%	19%	20%
<i>malá kopaná</i>	3%	47%	24%
<i>sálový fotbal</i>	3%	21%	11%
<i>halový fotbal</i>	7%	25%	15%
<i>nohejbal</i>	11%	13%	12%
<i>ringo</i>	75%	19%	49%
<i>frisbee</i>	57%	32%	46%
<i>florbal</i>	79%	91%	84%
<i>softball</i>	79%	79%	79%
<i>badminton</i>	2%	2%	2%
<i>stolní tenis</i>	2%	4%	3%
<i>softtenis</i>	2%	4%	3%
<i>volejbal dvojic - debl</i>	8%	4%	6%

Jak je z následující tabulky zřejmé (Tab. č. 7), střední škola stavební je jedinou z šetřených středních škol, kde není nejvíce hranou méně známou sportovní hrou florbal. Na této škole je nejčastěji a to u dívek i chlapců shodně (94%) hrán stolní tenis. Tento fakt je způsoben tím, že na této škole má tento sport dlouholetou tradici a kvalitní zázemí. Florbal je však i na této škole populární. Jak u dívek, tak u chlapců je druhou nejčastěji hranou hrou při hodinách tělesné výchovy. Třetí nejčastěji hranou méně známou sportovní hrou se na této škole rozdílně u chlapců (nohejbal) a dívek (ringo) staly méně známé sportovní hry, které se na této škole těší veliké popularitě.

Tab. č. 7 Hrajete některé méně známé sportovní hry v hodinách TV? (SŠS Jihlava)

Méně známá sportovní hra	Dívky	Chlapci	Celkem
<i>streetball</i>	29%	15%	18%
<i>malá kopaná</i>	12%	37%	31%
<i>sálová kopaná</i>	14%	40%	34%
<i>halový fotbal</i>	10%	33%	27%
<i>nohejbal</i>	12%	42%	34%
<i>střelecká</i>		1%	1%
<i>ringo</i>	53%	19%	28%
<i>frisbee</i>	4%	3%	3%
<i>hokejbal</i>		4%	3%
<i>florbal</i>	82%	81%	81%
<i>malý florbal</i>	8%	11%	10%
<i>softball</i>	16%	11%	10%
<i>badminton</i>	18%	7%	10%
<i>stolní tenis</i>	94%	94%	94%
<i>softtenis</i>	29%	4%	10%
<i>squash</i>		1%	1%
<i>volejbal dvojic - debl</i>	22%	21%	21%

Tělesná výchova na této škole, jak jsme zmínili výše, probíhá v heterogenních skupinách, a to hlavně z důvodu nedostatku dívek na škole. Posuzování vzniklých výsledků (Tab. č. 8) bude tedy o to snazší, že vychází z jedné kategorie (celkem). Stejně jako na GOB – SOŠ i na SŠT je nejčastěji hranou méně známou sportovní hrou florbal. Následován badmintonem a malou kopanou. Jak je i z této tabulky patrné, i zde florbal narušuje pomyslné „mantinely“ méně známé sportovní hry.

Tab. č. 8 Hrajete některé méně známé sportovní hry v hodinách TV? (SŠT Jihlava)

Méně známá sportovní hra	Celkem
<i>rohová</i>	3%
<i>streetball</i>	22%
<i>malá kopaná</i>	34%
<i>sálová kopaná</i>	31%
<i>halový fotbal</i>	33%
<i>nohejbal</i>	32%
<i>ringo</i>	31%
<i>frisbee</i>	17%
<i>pétanque</i>	6%
<i>hokejbal</i>	4%
<i>lakros</i>	6%
<i>florbal</i>	81%
<i>malý florbal</i>	14%
<i>kroket</i>	4%
<i>softball</i>	26%
<i>badminton</i>	41%
<i>stolní tenis</i>	16%
<i>squash</i>	17%
<i>volejbal dvojic - debl</i>	11%

Otázka č. 10: Které z následujících méně známých sportovních her neznáš?

Tato otázka vychází (úzce souvisí) z otázky číslo sedm. Pokud bychom důsledně porovnali hodnoty u těchto dvou otázek, vznikne nám drobná aritmetická odchylka, respektive chyba daná metodikou šetření. Vzhledem k užití dotazníku v našem šetření nejsme schopni u otázek tohoto typu vždy zajistit součet celkové hodnoty 100%. Dílčí aritmetická odchylka je však vždy v řádech procent, tudíž předpokládáme, že nedojde k ovlivnění výsledků.

V následující tabulce (Tab. č. 9) získaly nejvyšší procentuelní hodnoty ty méně známé sportovní hry, které nejsou skoro vůbec v povědomí chlapců a dívek na šetřených středních školách okresu Jihlava. Jsou to zpravidla hry, které nejsou mediálně známé a studenti většinou nemají možnost tyto hry „naživo“ vidět. Tato skutečnost až na výjimky je potvrzena následujícím výčtem. Jako nejméně známou sportovní hrou je korbale, následován korfbalem, rohovou, netballem, interkrosem, mezikružím, ricochetem, tchoukballem, faustballem, střeleckou, fusvoleyballem a mikrofotballem.

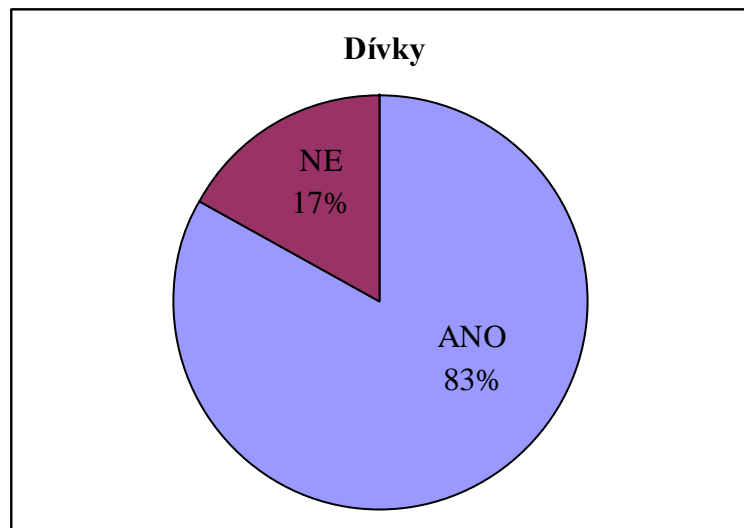
Tab. č. 9 Které méně známé sportovní hry neznáš?

Méně známá sportovní hra	Dívky	Chlapci	Celkem
<i>rohová</i>	96%	91%	93%
<i>mezikruží</i>	95%	88%	90%
<i>netball</i>	93%	93%	93%
<i>korbball</i>	97%	96%	96%
<i>korfbal</i>	96%	93%	94%
<i>streetball</i>	60%	33%	41%
<i>malá kopaná</i>	22%	9%	12%
<i>sálový fotbal</i>	30%	15%	19%
<i>halový fotbal</i>	21%	18%	19%
<i>mikrofotbal</i>	94%	75%	80%
<i>nohejbal</i>	1%	4%	3%
<i>fusvolejbal</i>	79%	82%	81%
<i>střelecká</i>	89%	82%	84%
<i>ringo</i>	9%	39%	31%
<i>frisbee</i>	2%	11%	8%
<i>pétanque</i>	14%	19%	18%
<i>tchoukball</i>	96%	86%	89%
<i>hokejbal</i>	37%	11%	18%
<i>ringet - ringo hokej</i>	82%	67%	71%
<i>lakros</i>	56%	36%	42%
<i>interkros</i>	97%	88%	91%
<i>florbal</i>	1%	2%	1%
<i>malý florbal</i>	53%	39%	43%
<i>kroket</i>	31%	39%	37%
<i>kriket</i>	25%	22%	23%
<i>baseball</i>	4%	5%	4%
<i>softball</i>	18%	27%	24%
<i>badminton</i>	3%	10%	8%
<i>stolní tenis</i>	1%	2%	2%
<i>softtenis</i>	45%	71%	64%
<i>squash</i>	7%	14%	12%
<i>ricochet</i>	96%	87%	90%
<i>volejbal dvojic - debl</i>	28%	29%	29%
<i>faustball</i>	93%	83%	86%
<i>beachvolejbal</i>	15%	18%	17%

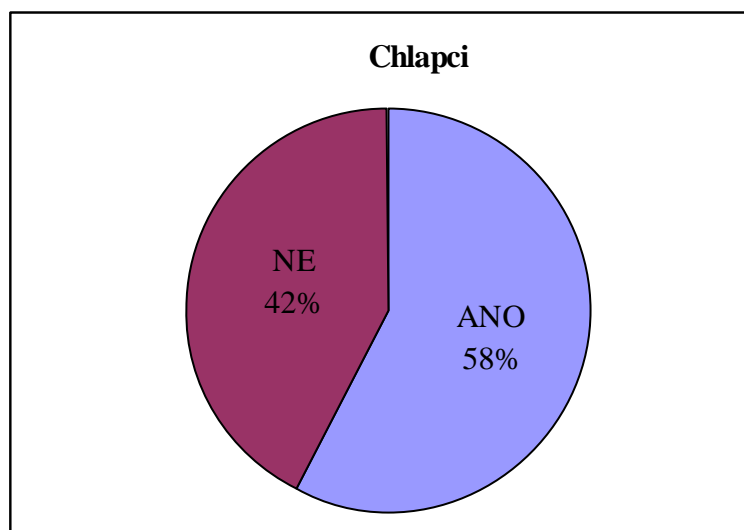
Otázka č. 11: Měl/a bys zájem o rozšíření těchto méně známých sportovních her v hodinách TV?

Na tuto otázku měli respondenti výběr pouze ze dvou variant odpovědí (ano, ne). Jak je zřejmé z následujících grafů (Graf č. 20, 21, 22), převážná většina respondentů by uvítala rozšíření méně známých sportovních her ve výuce. Zaregistrovali jsme ve výsledcích markantní rozdíl mezi zájmy chlapců a dívek. Je evidentní, že chlapci jsou v tomto směru méně progresivní. Za příčinu tohoto faktu pokládáme to, že převážná většina respondentů mužského pohlaví dává přednost velkým sportovním hrám viz otázka č. 14. Toto není pouze regionální záležitostí, je to fakt, který je podle našeho názoru obecně platným u všech těchto věkových skupin mužské populace. Zatímco dívky jsou v tomto směru flexibilní a otevřenější. Ovšem nesmíme tuto flexibilitu a otevřenost ztotožňovat s ochotou se aktivně účastnit pohybových aktivit.

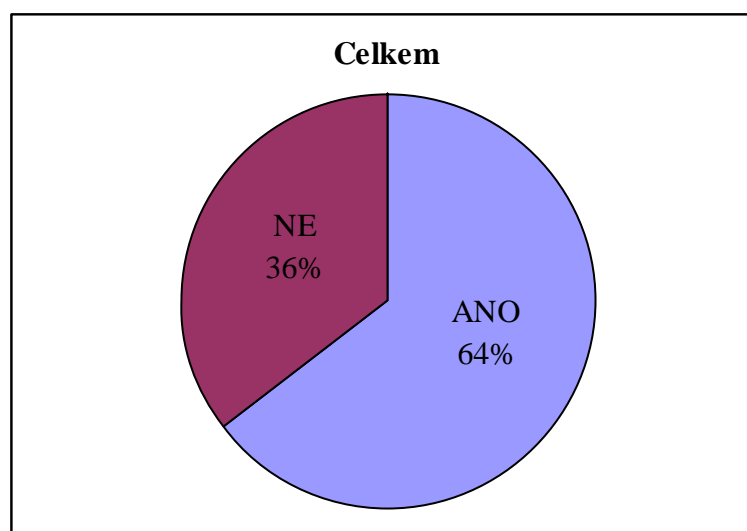
Jak jsme se domnívali a po vyplnění dotazníku navíc ujistili metodou rozhovoru s učiteli, má tento trend (zájem o netradiční sporty) vzrůstající tendenci. Ať už je to zásluhou učitelů, kteří jsou stále lépe informováni o nabídce méně známých sportovních her, nebo samotných studentů, kteří sami začínají stále častěji vyžadovat začlenění některých méně známých sportovních her do výuky. O příčinách tohoto faktu je možno dlouze diskutovat. Neoddiskutovatelnou skutečností je však to, že RVP je v tomto směru velmi otevřený novým trendům a možnostem. RVP nejen že umožňuje zapojení méně známých sportovních her do výuky na středních školách, on to přímo vyžaduje. Neboť je více než jisté, že pro ředitele středních škol má větší váhu shoda ŠVP s RVP, než samotné návrhy učitelů. Je to logické, neboť ŠVP každé jednotlivé školy musí být primárně ve shodě s celostátně platným RVP. Až v případě, že tomu tak je, přistupují na scénu samotní učitelé se svými návrhy, které mají (jak doufáme vždy) za cíl zlepšit a zkvalitnit hodiny tělesné výchovy.

Graf č. 20 Měla bys zájem o rozšíření méně známých sportovních her v hodinách TV?

Graf č. 21 Měl bys zájem o rozšíření méně známých sportovních her v hodinách TV?

Graf č. 22 Měl/a bys zájem o rozšíření méně známých sportovních her v hodinách TV?

Otázka č. 12: Pokud ano, proč.

Tato otázka bezprostředně navazuje na výše uvedenou otázku. Respondenti, kteří měli zájem o rozšíření méně známých sportovních her do hodin tělesné výchovy, měli možnost dle vlastního uvážení a názoru uvést konkrétní důvod proč.

Jak je z tabulky č. 10 patrné, vyvstávají nám ve všech kategoriích tři nejčastější odpovědi. V celkovém součtu největší procento respondentů odpovědělo, že chce některé méně známé sportovní hry zařadit do výuky tělesné výchovy proto, aby je lépe poznali.

Jako druhá nejčastější odpověď byla udávána pestřejší výuka (respektive zájem o pestřejší výuku). U této odpovědi bychom se rádi pozastavili. Je nasnadě klást si otázku, proč mají žáci potřebu pestřejší výuky. Je to buď z důvodu, že učitel nezařazoval a nezařazuje jako zpestření výuky méně známé sportovní hry, a nebo jsou žáci uzavřeni jakýmkoliv novým aktivitám, i přes to, že jsou jim učitelem nabízeny. V tomto případě jsme toho názoru, že žákům, kterým je určitá netradiční hra nabízena, o ni nejeví zájem s odůvodněním, že si to představovali jinak, respektive měli zájem o jinou formu hry.

Třetí nejčastější odpovědí bylo východisko ze stereotypu. Tato odpověď nám nastínila zrcadlo v tom smyslu, že žáci, kteří byli dlouhodobě vystavováni jednostranným, stále se opakujícím aktivitám, začali pociťovat potřebu změny. Je zcela pochopitelné, že dlouhodobé opakované úkony upadnou časem do stereotypu, a to je hlavním důvodem nespokojenosti studentů.

Ostatními odpověďmi byly podle četnosti: (naučení nových her, zajímavá zkušenost, některé studenty baví, jsou zábavnější, rozšíření schopností a dovedností, orientace ve sportech, nové koníčky). U těchto odpovědí nepokládáme za důležité bližší ani podrobnější specifikaci provádět. A to hlavně z důvodu, že procentuelní zastoupení je v porovnání s výše jmenovanými odpověďmi poměrně nevýznamné. Tato otázka nám potvrdila, že obě strany edukačního procesu mají zájem na stávající situaci něco změnit. Studenty, respektive jejich názory, máme podchyceny v následujících grafech a názory učitelů na tuto otázku jsme získali výhradně doplňkovou metodou rozhovoru, z toho důvodu také tvrdíme, že obě strany mají snahu něco změnit.

Tab. č. 10 Důvody rozšíření méně známých sportovních her v hodinách TV.

Odpověď	Dívky	Chlapci	Celkem
<i>chci je poznat</i>	30%	28%	29%
<i>pestřejší výuka</i>	30%	24%	27%
<i>východisko ze stereotypu</i>	26%	25%	25%
<i>naučení nových her</i>	9%	5%	6%
<i>některé mě baví</i>	0%	6%	4%
<i>zajímavá zkušenost</i>	2%	6%	4%
<i>jsou zábavnější</i>	1%	3%	3%
<i>rozšíření schopností a dovedností</i>	0%	3%	2%
<i>nové koníčky</i>	1%	0%	0%
<i>orientace ve sportech</i>	1%	0%	0%

Otázka č. 13: Pokud ne, proč.

Stejně tak jako předchozí otázka i zde bezprostředně vycházíme z otázky číslo 11. Respektive z negativní odpovědi na ni. Jak je z tabulky č. 11 zřejmé, skoro polovině respondentů stačí to, čemu se v hodinách tělesné výchovy věnují. Nepovažují za nutné ani potřebné na stávajícím stavu nic zásadního měnit. Jak jsme zjistili, ta menšina respondentů, kterých se tato otázka týkala, byla spokojena s hodinami tělesné výchovy převážně z důvodu atraktivnosti a oblíbenosti velkých sportovních her. Procento, které jsme zaznamenali u této odpovědi, bylo natolik vysoké, že jsme považovali za nutné, pomocí následného rozhovoru se ujistit, že tento výsledek skutečně není aritmetickou odchylkou. Výsledek byl zřejmý a jasný. Tato část odpovídajících skutečně nejeví zájem o jakoukoli případnou změnu stávajícího stavu.

Druhou nejčastější odpovědí podle četnosti (22% odpovídajících respondentů) byl nezám o rozšíření méně známých sportovních her do hodin tělesné výuky. Zde se nabízí podobnost s výše popsanými důvody, jež vedou studenty k tomuto závěru. A sice, pokud studenti nejeví zájem o případnou změnu, je to zpravidla proto, že jsou spokojeni se stávajícím stavem (což je – viz výše) popsáno u předchozí odpovědi. Můžeme se domnívat, že částečně to je způsobeno také tím, že některé z velkých sportovních her jsou studenty provozovány v jejich volném čase, a to je důvodem, proč se těmito aktivitám chtějí oddávat i v hodinách povinné tělesné výchovy. Nicméně, toto je pouze naše domněnka, kterou nemůžeme nijak podložit.

Považujeme zde ještě za nutné zmínit se o evidentní diferenci mezi respondenty mužského a ženského pohlaví v návaznosti na druhou nejčastější odpověď. Celých 18% respondentek odpovědělo, že by chtěly hodiny tělesné výchovy zrušit. Tuto odpověď přičítáme faktu, že u dívek této věkové kategorie bývá mnohdy tělesná výchova považována za zbytečnou, nebo alespoň zcela neoblíbenou. Zatímco u chlapců druhou nejčastější odpovědí byl nezám, stejně tak, jak se nám to projevilo v celkovém vyhodnocení této otázky. K důvodu, proč je tomu tak, jsme se vyjádřili již výše.

Další odpovědi v pořadí (Tab. č. 11) nejsou v porovnání s již zmiňovanými odpověďmi zásadní.

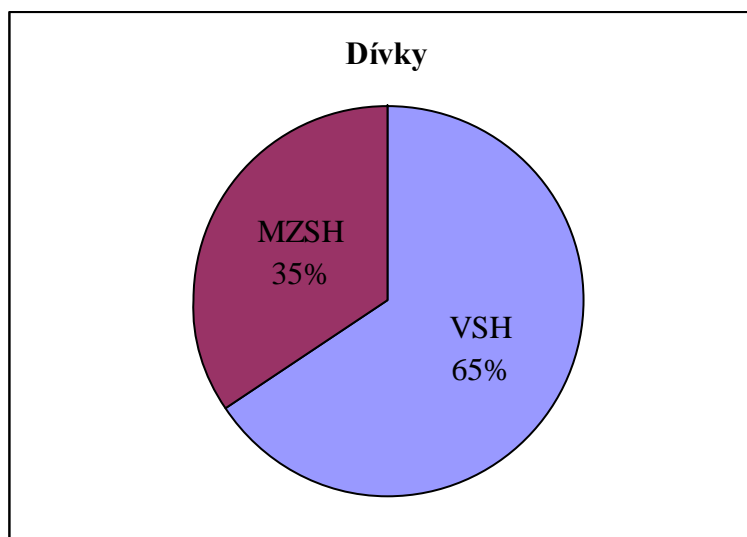
Tab. č. 11 Důvody nerozšíření méně známých sportovních her v hodinách TV.

Odpověď	Dívky	Chlapci	Celkem
<i>stačí, co hrajem</i>	46%	44%	45%
<i>nezám</i>	6%	24%	22%
<i>nebaví mě</i>	6%	7%	7%
<i>zbytečné</i>	0%	5%	5%
<i>nejsou oblíbené</i>	6%	5%	5%
<i>baví mě velké sportovní hry</i>	6%	5%	5%
<i>jsem spokojen s hodinami TV</i>	0%	4%	3%
<i>neznám je</i>	6%	3%	3%
<i>hodiny TV bych zrušila</i>	18%	0%	2%
<i>málo času</i>	6%	2%	2%
<i>zdravotní důvody</i>	0%	1%	1%

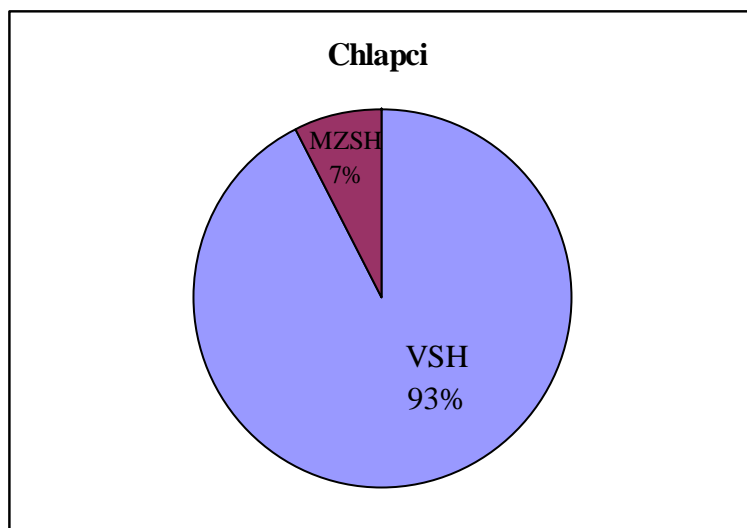
Otázka č. 14: Dáváš přednost tzv. velkým sportovním hrám (viz otázka 6.) nebo méně známým sportovním hrám?

U této otázky se rozhodujícím faktorem, více než cokoli jiného, stala příslušnost k pohlaví. Chlapci (Graf č. 24) s 93% zcela jednoznačně potvrdili, že obliba velkých sportovních her je neoddiskutovatelným faktem. Rozdíl mezi odpověďmi chlapců a dívek byl v tomto směru více než patrný. Dívky (Graf č. 23) se v tomto směru ukázaly otevřenější než chlapci. S 35% pro méně známé sportovní hry také splnily naše předpoklady. Jak již jsme výše nastínili, u této otázky hraje zásadní roli pohlaví. V celkovém pohledu (Graf č. 25) vyplynulo, že středoškolští studenti dávají i v dnešní době stále přednost velkým (tradičním) sportovním hrám i přesto, že nabídka méně známých sportovních her je stále pestřejší.

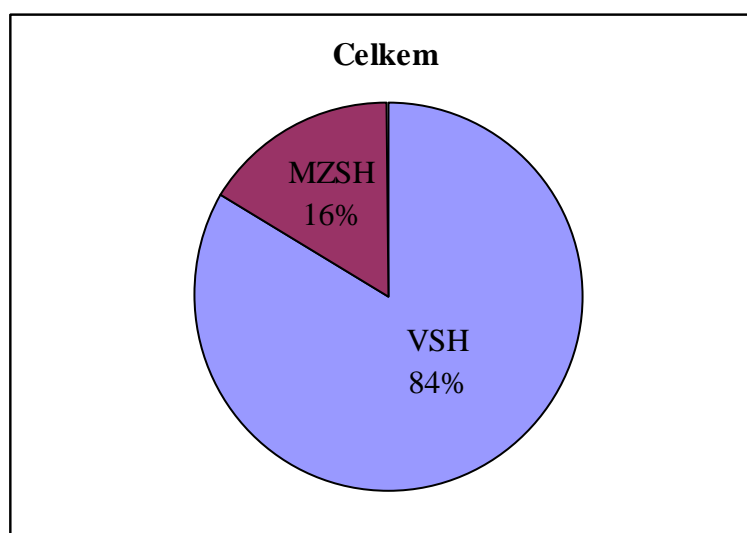
Domníváme se, že jedním z důvodů, proč v tomto směru méně známé sportovní hry zaostávají za tradičními, může být i ten, že je někdy problém získat kvalitní a uznané metodiky k těmto netradičním hrám. Jsme však přesvědčeni, že toto je pouze otázkou času a záležitostí nabídky a poptávky. Pokud stávající trend (narůstající informovanost o jednotlivých méně známých sportovních hrách) neustane, bude nezbytné začít se těmito hrami zabývat daleko soustavněji než doposud.

Graf č. 23 Dáváš přednost tzv. velkým sportovním hrám nebo méně známým sportovním hrám?

Graf č. 24 Dáváš přednost tzv. velkým sportovním hrám nebo méně známým sportovním hrám?

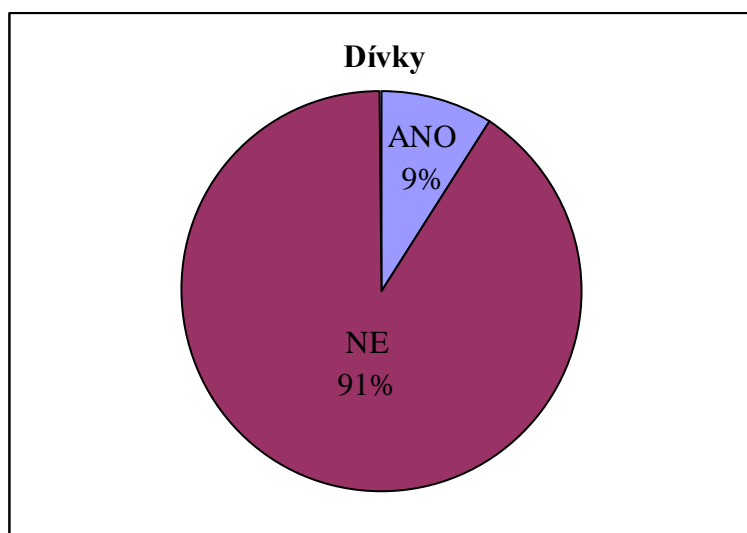

Graf č. 25 Dáváš přednost tzv. velkým sportovním hrám nebo méně známým sportovním hrám?

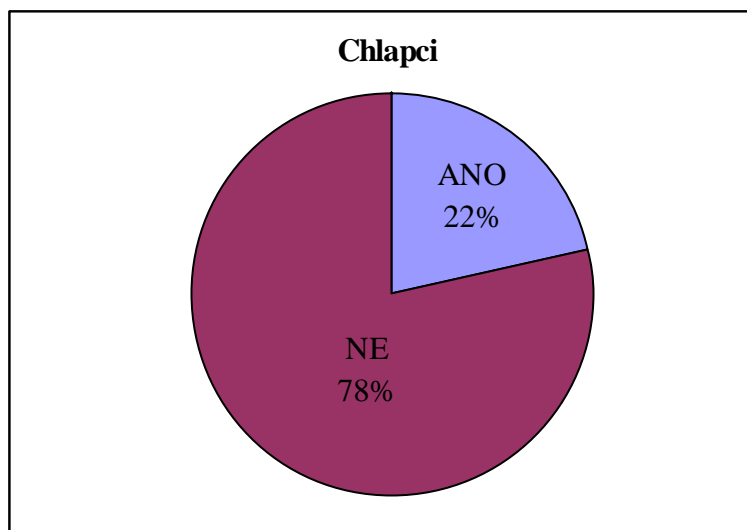
Otázka č. 15: Navštěvuješ volitelnou tělesnou výchovu („sportovky“) na vaší střední škole?

Jak jsem se dozvěděli z odpovědí na tuto otázku volitelnou tělesnou výchovu nabízejí pouze Gymnázium Otokara Březiny a Střední odborná škola Telč a Střední škola stavební Jihlava. Střední škola technická tuto možnost studentům neposkytuje z toho důvodu, že nemají vlastní tělocvičnu.

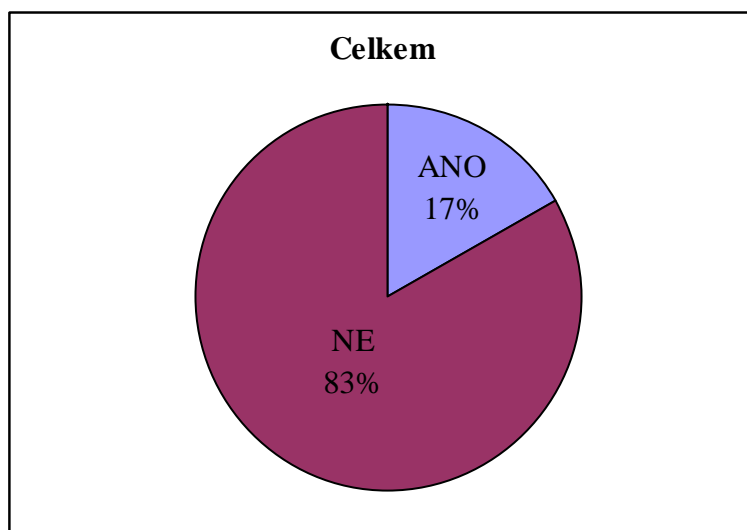
Jak je z grafů patrné (Graf č. 26 a 27) hodnoty pro chlapce a dívky se nijak zásadně neliší, snad jen u chlapců je patrný poněkud větší zájem o volitelnou tělesnou výchovu. V celkovém pohledu (Graf č. 28) je se 17% kladně odpovídajících respondentů zřejmé, že účast na těchto dobrovolných aktivitách je pouze sporadická. Můžeme se pouze domnívat, co je hlavní příčinou toho, že studenti středních škol nemají hlubší zájem o volitelnou tělesnou výchovu. Jak jsme se ujistili rozhovorem s učiteli výše uvedených dvou středních škol, byli v posledních několika letech nuceni ozvláštnit náplň a obsah těchto hodin tak, aby alespoň malou část studentů přesvědčili o smysluplnosti těchto aktivit vůbec. Je faktem, že většina studentů tohoto věku mnohem více, než tomu bylo dříve, uvádí jako hlavní důvod své neúčasti nedostatek času. U této věkové skupiny populace je tato odpověď zcela absurdní. Kdy jindy by měli mít mladí lidé čas, než během svých středoškolských let. Situace v tomto směru se stává tristní.

Graf č. 26 Navštěvuješ volitelnou tělesnou výchovu na vaší střední škole?

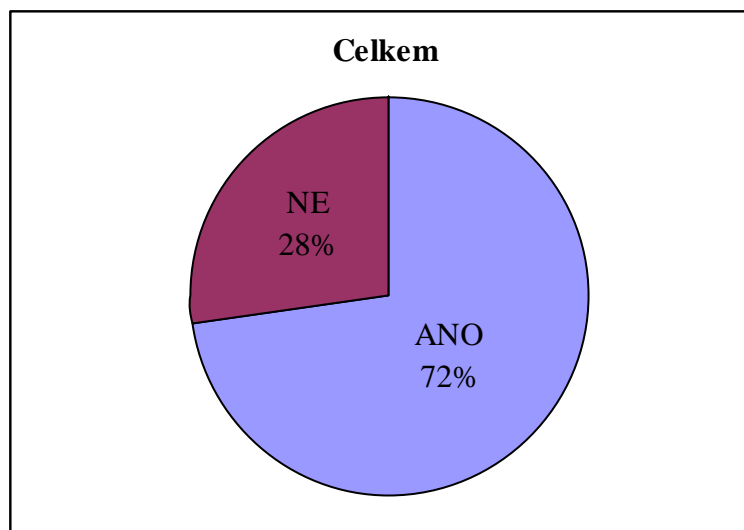
Graf č. 27 Navštěvuješ volitelnou tělesnou výchovu na vaší střední škole?

Graf č. 28 Navštěvuješ volitelnou tělesnou výchovu na vaší střední škole?

Otázka č. 16: Pokud ano, hrajete některou z méně známých sportovních her (viz otázka č. 7)?

Graf této otázky (Graf č. 29) vychází z dílčích grafů obou škol, jejichž hodnoty byly zcela shodné, tudíž nepovažujeme za nutné oba grafy zde uvádět. Výsledky demonstrujeme na souhrnném grafu (Graf č. 29). Je patrné, že pokud již studenti navštěvují volitelnou tělesnou výchovu, zpravidla některou z méně známých sportovních her hrají. Dál není nutné se touto otázkou hlouběji zabývat. Považujeme otázku číslo 16 pouze za průvodní k následující otázce.

Graf č. 29 Zastoupení méně známých sportovních her na hodinách volitelné tělesné výchovy.

Otázka č. 17: Pokud ano, kterým se nejčastěji věnujete?

Zde se budeme věnovat komparaci výše zmíněných dvou škol (GOB – SOŠ Telč, SŠS Jihlava) a následně dílčím výsledkům v rámci každé z nich. U obou škol probíhá volitelná tělesná výchova odděleně pro chlapce a dívky. Z tohoto důvodu považujeme za nezbytné uvést srovnání mezi chlapci a dívkami, stejně tak jako mezi školami navzájem.

Z tabulky č. 12 vyplývá, že jednoznačně nejhranější méně známou sportovní hrou na této škole je florbal. U chlapců je zastoupen 60% respondentů, zatímco u dívek je to 41%. Florbal na této škole zcela jasně vítězí nad softbalem (15% u dívek a 17% u chlapců). Následující méně známé sportovní hry nedosahují vyšších procentuelních hodnot, jak je z tabulky zřejmé. V celkovém pohledu nám nevýrazně vyvstávají snad ještě futsal (12%) a stolní tenis (9%).

Na druhé sledované škole (SŠS Jihlava) je situace poměrně obdobná. Opět zcela jasně převládá mezi hranými méně známými sportovními hrami ve volitelné tělesné výchově florbal (Tab. č. 13). Na druhém místě u chlapců se s 15% umístil nohejbal, zde je to však, jak jsme se následně ujistili, způsobeno tím, že dva z chlapců hrají tento sport závodně. U dívek mají všechny následující sporty absolutně stejné zastoupení. V celkové kategorii se nám pouze potvrdilo to, co bylo patrné z výše popsaného. A sice – s celými 51% opět převládl florbal a na druhém místě se na této škole umístil nohejbal.

Pokud srovnáme výsledky obou zmíněných škol, je zde více než patrná podobnost na prvních místech. Jasně vítězí florbal. Je nutno říci, že ani jedna škola neprovozuje florbal na hřišti splňujícím svými rozměry florbalové hřiště. Přesto, mnohdy v poměrně improvizovaných prostorách, je tento sport velmi oblíben. Co nás překvapilo, že obě školy kromě běžného vybavení (hole, míčky, branky) vlastní taktéž originální mantinely, což nutno dodat, není zrovna levnou záležitostí.

Tab. č. 12 Méně známé sportovní hry hrané na hodinách volitelné tělesné výchovy.
(GOB – SOŠ Telč)

Méně známá sportovní hra	Dívky	Chlapci	Celkem
<i>florbal</i>	41%	60%	50%
<i>softball</i>	15%	17%	16%
<i>futsal</i>	11%	13%	12%
<i>stolní tenis</i>	11%	7%	9%
<i>ringo</i>	11%	0%	5%
<i>frisbee</i>	7%	0%	4%
<i>streetball</i>	0%	3%	2%
<i>badminton</i>	4%	0%	2%

Tab. č. 13 Méně známé sportovní hry hrané na hodinách volitelné tělesné výchovy.
(SŠS Jihlava)

Méně známá sportovní hra	Dívky	Chlapci	Celkem
<i>florbal</i>	44%	55%	51%
<i>nohejbal</i>	14%	15%	15%
<i>futsal</i>	0%	10%	7%
<i>malá kopaná</i>	0%	10%	7%
<i>stolní tenis</i>	0%	5%	4%
<i>softball</i>	0%	5%	4%
<i>frisbee</i>	14%	0%	4%
<i>squash</i>	14%	0%	4%
<i>ringo</i>	14%	0%	4%

Otázka č 18: Účastnila se vaše střední škola nějakého turnaje v méně známých sportovních hrách?

Jak jsme šetřením zjistili, každá ze tří sledovaných středních škol okresu Jihlava se v minulosti účastnila a účastní turnajů v méně známých sportovních hrách mezi středními školami.

Otázka č. 19: Pokud ano, ve které méně známé sportovní hře (či hrách)?

V této poslední otázce uvádíme pouze jmenovitý výčet her, ve kterých se každá škola (viz otázka 18.) účastní nějakého z turnajů. Tato otázka nebyla šetřena pouze dotazníkovou metodou, ale byla využita zároveň doplňková metoda rozhovoru s učiteli.

GOB – SOŠ Telč se účastní turnaje ve florbalu, futsalu, stolního tenisu, malé kopané a softbalu.

SŠS Jihlava se účastní turnaje ve florbalu, futsalu, stolního tenisu, nohejbalu, malé kopané a hokejbalu.

SŠT Jihlava se účastní turnaje ve florbalu, futsalu, nohejbalu, hokejbalu a streetbasketbalu.

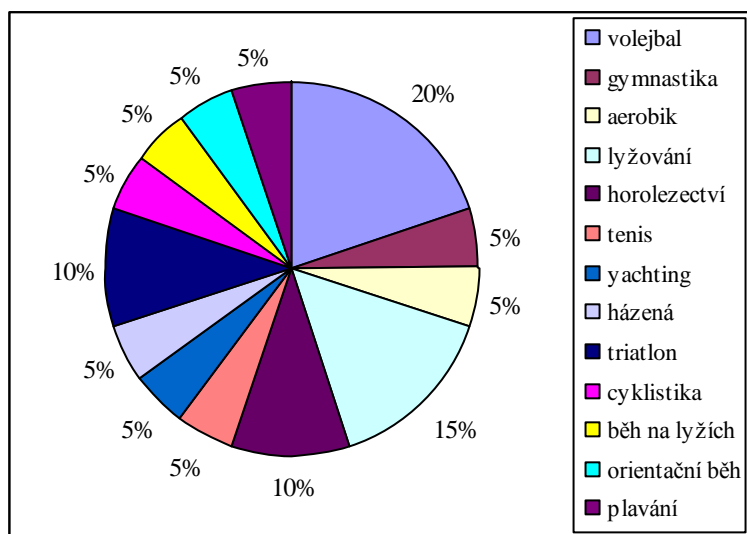
Jak je z výčtu u každé školy zřejmé, je neoddiskutovatelným faktem, že každá ze sledovaných středních škol má už ve svém ŠVP dlouhodobě začleněny tyto méně známé sportovní hry, včetně turnajů v nich. Tyto turnaje bývají plánovány s předstihem celého roku, tudíž nebyl problém zpětně dohledat, kdy a v čem se kterákoliv ze sledovaných škol zúčastnila. Je velmi důležité, že tyto hry našly své místo a uplatnění i ve výčtu turnajů, neboť toto je předpokladem jejich dalšího zviditelnění mezi studenty. Není – li v dané hře možnost komparace a konkurence, není patřičná motivace.

5.2 vyhodnocení dotazníků pro učitele TV na SŠ

Zkraje samotného dotazníku, kterého se účastnilo šest učitelů a dvě učitelky, měli odpovídající doplnit věk, pohlaví a délku učitelské praxe. Průměrný věk odpovídajících byl 43 let. Dva učitelé uvedli, že délka jejich pedagogické praxe je kratší jak deset let, dva učitelé učí deset až dvacet let a zbylí čtyři učitelé vyučují déle jak dvacet let. Ze zjištěných údajů vyplývá, že polovinu respondentů lze z důvodu délky jejich praxe považovat za pedagogy velmi zkušené.

Otázka č. 1: Jakému sportu se věnujete, popřípadě věnoval/a?

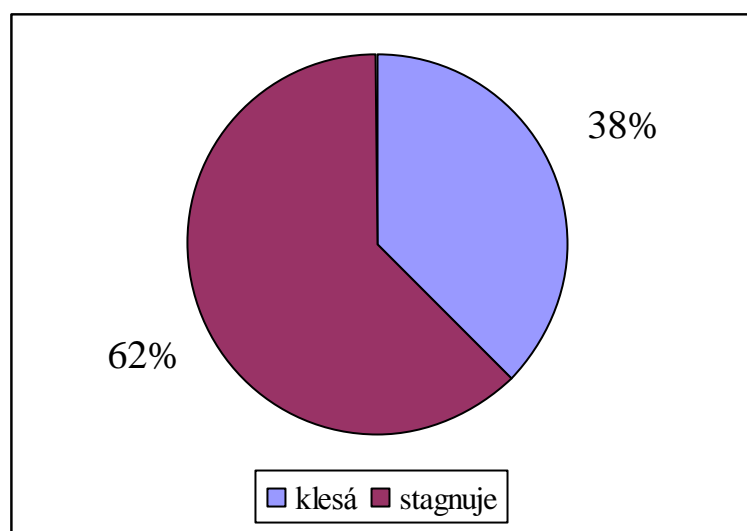
U učitelů všech tří škol je nejpobulárnější aktivitou velká sportovní hra volejbal. Více než díleí výsledek (Graf č. 30) nás u této otázky zaujal fakt, že ve výčtu učitelů provozovaných sportů chybí jakýkoliv zástupce méně známé sportovní hry. Toto jasně ukazuje na skutečnost, že učitelé i přes dostatečnou osvětu méně známých sportovních her směrem ke studentům, sami stále zůstávají zcela v područí tradičních sportů. Dalším zjištěním byla skutečnost, že u učitelů (na rozdíl od studentů) převažují individuální sporty. O důvodech tohoto faktu lze pouze polemizovat.

Graf č. 30 Jakému sportu se věnujete, popřípadě věnoval/a?

Otázka č. 2: Myslíte si, že zájem studentů o TV dlouhodobě: (zakroužkujte jednu z možností).

K této otázce měli učitelé možnost výběru ze tří odpovědí (klesá, roste, stagnuje). Učitelé jasně potvrdili skutečnost, že u dnešních středoškolaáků prokazatelně a dlouhodobě zájem o tělesnou výchovu neroste (Graf č. 31). Příčina tohoto jevu pravděpodobně pramení z celkového charakteru dnešní („uspěchané“) doby.

Graf č. 31 Zájem studentů o TV.

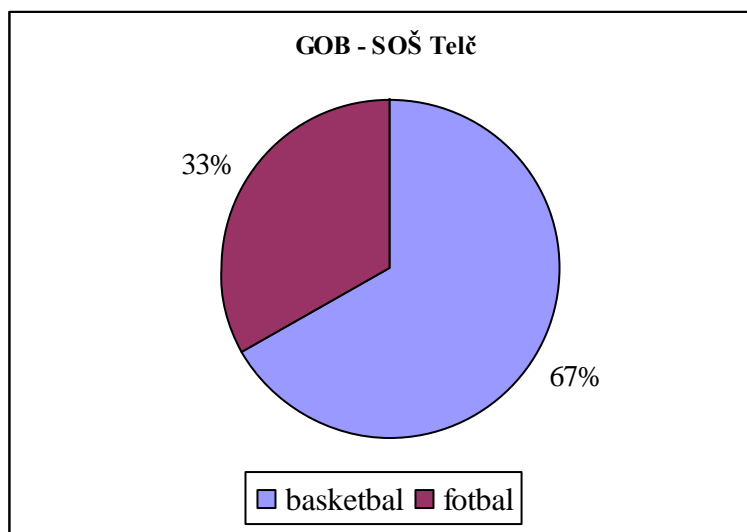
Otázka č. 3: Dbáte na přání studentů (v rámci možností), kterým sportovním aktivitám se chtějí věnovat v hodinách TV?

U této otázky měli učitelé na výběr odpovědi ano nebo ne. Všech osm dotazovaných učitelů odpovědělo kladně. Učitelé jsou tedy v rámci možností ochotni do jisté míry vyhovět zájmům a přáním svých studentů. Jak je ze zadání otázky patrné, učitelé měli možnost (díky frázi „v rámci možností“) zachovat s vědomím dodržování platných vzdělávacích programů také jistou možnost volby směrem k žákům.

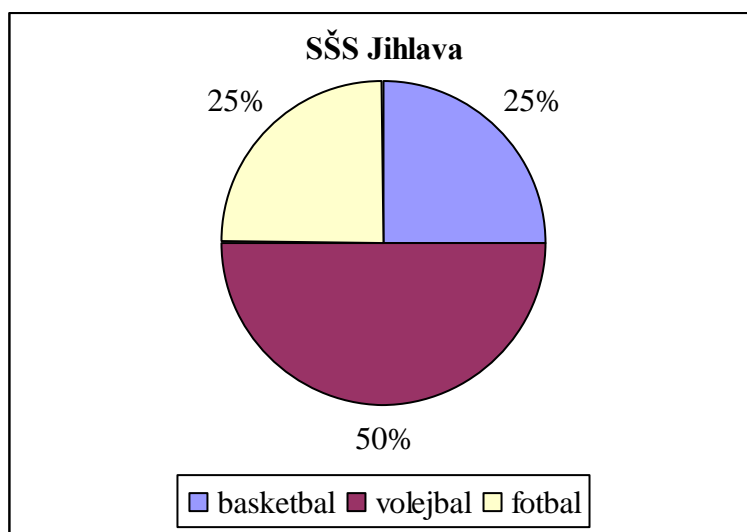
Otázka č. 4: Kterou ze sportovních her nejčastěji hrajete se svými žáky v hodinách TV?

Stejně tak jako v dotazníku pro studenty (viz otázka č. 6) měli učitelé na výběr velké sportovní hry (basketbal, volejbal, fotbal, házená, lední hokej). I vyhodnocení jsme provedli obdobně a to komparaci mezi vybranými středními školami. Jak se ukázalo, odpovědi učitelů se v zásadě nelišili od odpovědí studentů. Učitelé na GOB – SOŠ se nejčastěji věnují v hodinách tělesné výchovy výuce basketbalu (Graf č. 32). Druhou nejčastěji hranou sportovní hrou je fotbal s 33%. Na SŠS upřednostňují z velkých sportovních her volejbal (Graf č. 33). Důvodem zřejmě bude, že většina učitelů se věnuje, popřípadě dříve věnovala ve svém volném čase právě volejbalu. Lze se tedy domnívat, že převážná většina učitelů zařazuje volejbal do své výuky z tohoto důvodu. Protože na SŠT vyučuje tělesnou výchovu pouze jeden učitel, byla zde jasná

odpověď a to 100% fotbal. Fakt je ten, že střední školu technickou v Jihlavě navštěvují převážně chlapci a to z důvodu nabízených oborů této školy.

Graf č. 32 Kterou ze sportovních her nejčastěji hrajete se svými žáky v hodinách TV?

Graf. č 33 Kterou ze sportovních her nejčastěji hrajete se svými žáky v hodinách TV?

Otázka č. 5: Znáte některou z uvedených méně známých sportovních her a jejich pravidla?

Předem bychom chtěli říci, že jsme se metodou rozhovoru ujistili, že učitelé v této otázce označili za známou pouze tu méně známou sportovní hru, jejíž oficiální pravidla znají (ovládají). Nebyly zde učitelé uvedeny méně známé sportovní hry, jejichž pravidla

učitelé neovládají na potřebné úrovni. Pouhá informovanost o existenci některých méně známých sportovních her bez hlubších znalostí jejich pravidel zde nebyla měřítkem.

Všech osm učitelů shodně uvedlo (Tab. č. 14) znalost malé kopané, nohejbalu, florbalu, softballu, stolního tenisu a beachvolejbalu. Sedm z dotázaných označilo streetball, ringo, pétanque a badminton. Osm z nabízených třicetipěti méně známých sportovních her nebylo žádným z učitelů tělesné výchovy označeno. Jmenovitě jde o tyto hry – mezikruží, netball, mikrofotbal, střelecká, tchoukball, ringet – rongó hokej, interkros, ricochet.

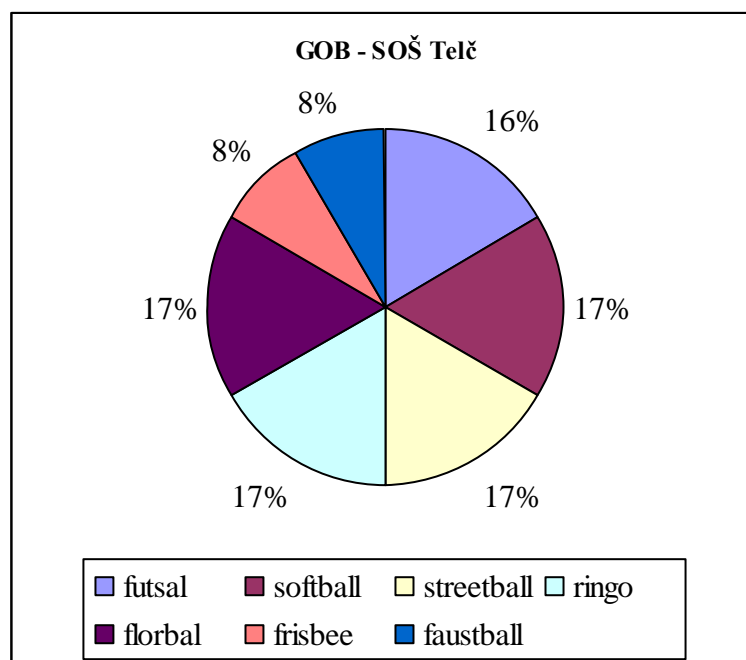
Tab. č 14 Znáte některé méně známé sportovní hry a jejich pravidla?

Méně známá sportovní hra	Počet učitelů
<i>malá kopaná</i>	8
<i>nohejbal</i>	8
<i>florbal</i>	8
<i>softball</i>	8
<i>stolní tenis</i>	8
<i>beachvolejbal</i>	8
<i>ringo</i>	7
<i>pétanque</i>	7
<i>badminton</i>	7
<i>streetball</i>	7
<i>volejbal dvojic</i>	6
<i>sálový fotbal</i>	5
<i>hokejbal</i>	5
<i>baseball</i>	5
<i>korfbal</i>	5
<i>frisbee</i>	3
<i>lakros</i>	3
<i>malý florbal</i>	3
<i>softtenis</i>	3
<i>squash</i>	3
<i>fusvolejbal</i>	2
<i>rohová</i>	1
<i>korbball</i>	1
<i>halový fotbal</i>	1
<i>kroket</i>	1
<i>kriket</i>	1
<i>faustball</i>	1

Otázka č. 6: Které z méně známých sportovních her nejčastěji hrajete se svými žáky v hodinách TV?

Tato otázka byla položena jak učitelům, tak i studentům (viz otázka č. 9). Pohled studentů a učitelů na frekvenci a střídání méně známých sportovních her v hodinách tělesné výchovy je z pochopitelných důvodů rozdílný. Učitelé se zjevně na tuto otázku snažili odpovídat tak, aby pozice všech jimi volených méně známých sportovních her byla v hodinách tělesné výchovy rovnoměrně zastoupena. Tuto skutečnost nám do jisté míry potvrzuje hned situace na první šetřené škole – GOB – SOŠ (Graf č. 34).

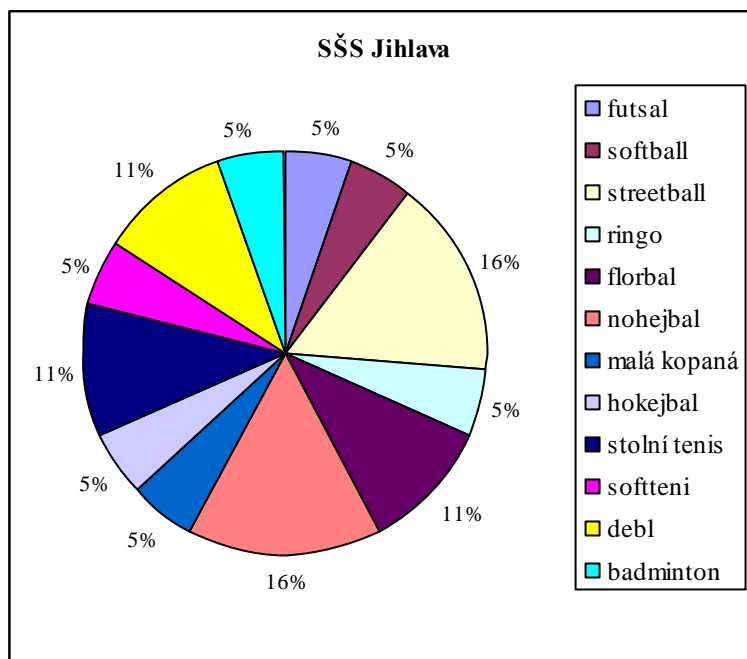
Učitelé GOB – SOŠ, stejně jako jejich studenti, uvedli jako nejčastěji hrané méně známé sportovní hry tyto (Graf č. 34). Studenti na této škole zcela jednoznačně určili jako nejhranější florbal (84%) obdobně volili učitelé této školy. S tím rozdílem, že florbal zde nevyvstává do popředí tak markantním rozdílem, stejně procento mají také softball, streetball, ringo a futsal. Tato skutečnost je jistě dána také tím, že učitelé skutečně volili pouze ty hry, které nejčastěji se svými studenty hrají. Dále pak neměli možnost výčtu jednotlivých méně známých sportovních her, na rozdíl od studentů. Tento výčet učitelé neměli k dispozici z toho důvodu, že jsme předpokládali, že uvedou pouze ty hry, které skutečně často hrají.

Graf č. 34 Nejčastěji hraná méně známá sportovní hra v hodinách TV.

Jak je z grafu č. 35 zřejmé, učitelé SŠS uvedli pestřejší výčet nejčastěji hraných méně známých sportovních her než GOB – SOŠ (Graf č. 34) i než SŠT. Učitelé na této

škole hrají se svými studenty nejčastěji streetball, nohejbal, stolní tenis, florbal a volejbal dvojic – debl. Jak je z grafu patrné, shodně (s 16%) učitelé volili streetball a nohejbal, zatímco jejich studenti situaci vidí poněkud jinak. Studenti volili nejčastěji stolní tenis (94%) a florbal (65%). Pohled studentů a učitelů se zde částečně rozchází.

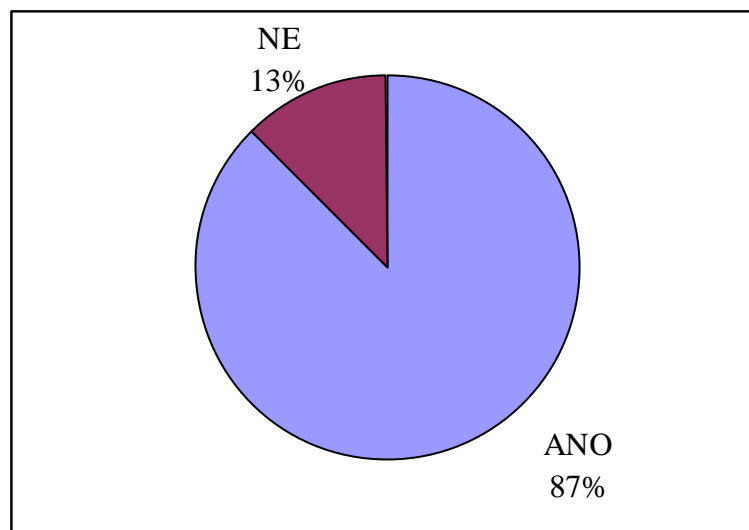

Graf č. 35 Nejčastěji hraná méně známá sportovní hra v hodinách TV.

SŠT zde graficky neuvádíme, protože jak jsme zmínili výše, tělesnou výchovu zde vyučuje pouze jeden učitel, který v této otázce vyjmenoval tyto méně známé sportovní hry – florbal, ringo a badminton. Na této škole se střetává názor studentů (Tab. č. 8) a učitele.

Otázka č. 7: Umožňuje vám prostorové a materiální vybavení školy vyučovat většinu těchto méně známých sportovních her?

Jak je z grafu patrné (Graf č. 37), převážná většina učitelů tělesné výchovy je spokojena s materiálním a prostorovým vybavením své školy. Osobně jsme všechny tři sportovní areály navštívili a musíme konstatovat, že vybavení je na všech třech školách na vysoké úrovni. V kontrastu s tímto vybavením jsou však mnohdy samotné prostory. Avšak i v tomto směru nutno dodat, že školy za posledních několik let, a to i s využitím dotačních titulů evropské unie a kraje, na této vybavenosti a prostorách samotných výrazně zapracovaly.

Graf č. 37 Umožňuje vám prostorové a materiální vybavení školy vyučovat většinu těchto méně známých sportovních her?

Otázka č. 8: Dávají žáci přednost méně známým sportovním hrám před velkými sportovními hrami?

Z možných odpovědí (ano a ne) odpovědělo šest z dotazovaných respondentů na tuto otázku negativně (Tab. č. 15). V komparaci s otázkou č. 14 v dotazníku pro studenty se výsledek z řad učitelů neliší s výsledkem studentů. Skutečnost, že žáci opravdu dávají přednost velkým sportovním hrám před méně známými sportovními hrami, se zde zcela potvrdila.

Tab č. 15 Dávají žáci přednost méně známým sportovním hrám před velkými sportovními hrami?

Odpověď	Počet učitelů
<i>ANO</i>	2
<i>NE</i>	6

Otázka č. 9: Pokud ANO, kterou z méně známých sportovních her nejraději hrají?

V případě kladné odpovědi v otázce předešlé, měli možnost učitelé uvést ty méně známé sportovní hry, které jsou u studentů v oblibě. Jak jsme předpokládali, oba dva učitelé se shodli, že nejraději hrají méně známou sportovní hrou u svých studentů je florbal, následován softbalem, nohejbalem, streetbalem a malou kopanou (Tab. č. 16).

Tab. č. 16 Nejoblíbenější méně známá sportovní hra pohledem učitelů.

Méně známá sportovní hra	Počet učitelů
<i>florbal</i>	2
<i>softball</i>	1
<i>nohejbal</i>	1
<i>streetball</i>	1
<i>malá kopaná</i>	1

Otázka č. 10: Dáváte přednost méně známým sportovním hrám před velkými sportovními hrami ve vašich hodinách TV?

Jak se ukázalo v komparaci mezi studenty a učiteli, výsledek této otázky (kterou měli k dispozici jak studenti – viz otázka č. 14, tak učitelé) je obdobný. Studenti s 84% upřednostňují velké sportovní hry. S obdobnou převahou je tomu tak mezi učiteli. Zde ještě uvádíme, že i přes narůstající popularitu méně známých sportovních her, stále ještě vítězí konzervatismus (ve smyslu tradičních her).

Tab. č. 17 Dáváte přednost méně známým sportovním hrám před velkými sportovními hrami v hodinách TV?

Odpověď	Počet učitelů
<i>ANO</i>	3
<i>NE</i>	5

Otázka č. 11: Vyučuje se na vaší střední škole volitelná tělesná výchova („sportovky“)?

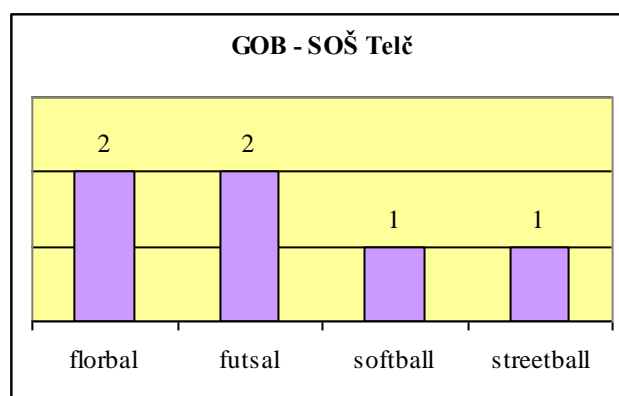
Volitelná tělesná výchova se vyučuje pouze na GOB – SOŠ a SŠS. Na SŠT ji do svého programu nezařazují. Jak jsme se dozvěděli z poskytnutého rozhovoru, škola nemá vlastní tělocvičnu. A dle slov učitele tělesné výchovy na této škole, ani případný zájem o volitelnou tělesnou výchovu není veliký.

Otázka č. 12: Pokud ANO, zařazujete méně známé sportovní hry do výuky?

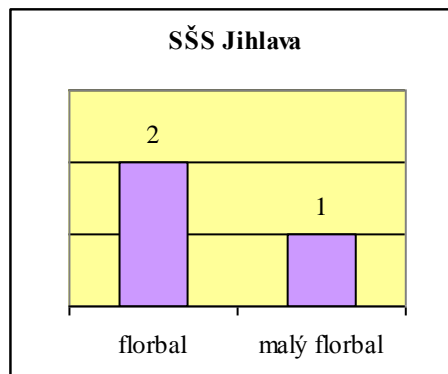
Své místo v hodinách volitelné tělesné výchovy mají i méně známé sportovní hry. Všichni učitelé, kteří vyučují tento předmět, zařazují do programu některé z méně známých sportovních her (Graf č. 38 a 39). Je pro nás tedy pozitivním zjištěním, že i na dobrovolné tělesné výchově jsou tyto hry uplatňovány.

Otázka č. 13: Pokud ANO, kterým se nejčastěji věnujete?

Pro lepší znázornění výsledků této otázky jsme použili sloupcový graf, kdy osa Y nám udává počet odpovídajících učitelů na danou otázku a osa X udává jimi zmíněné méně známé sportovní hry. Na střední škole GOB – SOŠ vyučují volitelnou tělesnou výchovu dva učitelé. Z grafu č. 38 je patrné, že oba učitelé se věnují nejčastěji florbalu a futsalu. Dále pak uvedli softball a streetball. Jak jsme se dozvěděli doplňkovou metodou rozhovoru, z méně známých sportovních her zařazují do programu volitelné tělesné výchovy nejčastěji právě ty hry, ve kterých se škola účastní turnajů. Na SŠS vyučují volitelnou tělesnou výchovu také dva učitelé. V komparaci s GOB – SOŠ je na hodinách volitelné tělesné výchovy také nejčastěji hrána méně známá sportovní hra florbal (Graf č. 39), obdobně jako je tomu na GOB – SOŠ. Druhou zmíněnou méně známou sportovní hrou byl malý florbal.

Graf č. 38 Méně známé sportovní hry zařazené v hodinách volitelné tělesné výchovy.

Graf č. 39 Méně známé sportovní hry zařazené v hodinách volitelné tělesné výchovy.

Otázka č. 14: Zařazujete méně známé sportovní hry do ŠVP?

Volnost při sestavování školních vzdělávacích programů umožňuje školám pestřejší výběr učiva. Tento fakt se odrazil i při odpovědích na tuto otázku. Všechny tři vybrané střední školy mají zařazené méně známé sportovní hry v ŠVP. V poskytnutých rozhovorech nám byly poskytnuty informace, které konkrétní méně známé sportovní hry zařazují vybrané školy do ŠVP. GOB – SOŠ zařazuje do ŠVP florbal a frisbee. SŠS florbal a malou kopanou. Mnohem bohatší výčet méně známých sportovních her má ve svém ŠVP SŠT a jsou jimi florbal, futsal, sálová kopaná, squash, ringo a badminton.

Otázka č. 15: Preferoval/a byste vyšší hodinovou dotaci na méně známé sportovní hry?

Tato otázka si klade za úkol vysvětlit a zdůvodnit zjištěnou skutečnost, že bezmála tři čtvrtiny odpovídajících učitelů tělesné výchovy by uvítaly vyšší hodinovou dotaci věnovanou méně známým sportovním hrám v rámci hodin tělesné výchovy. Toto zjištění lze přičíst faktu, že většina učitelů tělesné výchovy již vnímá méně známé sportovní hry jako plnohodnotnou součást náplně každé vyučovací jednotky. Méně známé sportovní hry tudíž již pro učitele nejsou pouhou improvizací pro zaplnění nevyužitého času, ale mnohdy náplní celé vyučovací jednotky. Odpovídající učitelé jsou přesvědčeni (jak jsme zjistili metodou rozhovoru), že hodinová dotace jako taková je dostačující, pouze je potřeba vštípit studentům základy metodiky hraných méně známých sportovních her natolik, že budou nadále sami vyžadovat (chtít) aktivně se těchto her účastnit.

Tab. č. 18 Preferoval/a byste vyšší hodinovou dotaci na méně známé sportovní hry?

Odpověď	Počet učitelů
<i>ANO</i>	6
<i>NE</i>	2

6 Závěr

Smyslem a cílem této diplomové práce bylo zjistit, nakolik jsou méně známé sportovní hry zařazovány do vyučovacího procesu tělesné výchovy na vybraných středních školách okresu Jihlava. Záměrem tedy bylo zmapovat, nakolik hry, které stále nejsou brány za velké sportovní hry, jsou součástí školních vzdělávacích programů (ŠVP) vybraných tříd středních škol okresu Jihlava. Jsme si vědomi, že samotný fakt začlenění do ŠVP ještě nečiní tyto méně známé sportovní hry rovnocennými velkým sportovním hrám. Vždy záleží na osobnosti učitele a míře přesvědčení, že právě ta konkrétní hra je pro žáky potřebná a užitečná pro rozvoj jejich pohybových dovedností.

V naší práci jsme se zabývali tezí, zda skutečně mají učitelé sledovaných škol zájem obměňovat to, na co byli dlouhá léta zvyklí. Stejně tak žáci měli možnost se vyjádřit, zda vůbec mají zájem o rozšíření méně známých sportovních her v hodinách tělesné výchovy. V neposlední řadě vyvstala pochybnost, jestli vůbec školy samotné mají potřebné materiální a prostorové vybavení, které jim umožní tyto hry vyučovat. Jak jsme zjistili, jistý posun ve vnímání méně známých sportovních her u učitelů je zřejmý, avšak nadále většina oslovených učitelů preferuje na svých hodinách velké sportovní hry. Stejně je tomu u studentů. Velká část méně známých sportovních her je sice studentům známá, avšak jak se šetřením ukázalo, převážná většina dává přednost velkým sportovním hrám. Co se týče materiálního a prostorového vybavení potřebného k výuce méně známých sportovních her, většina oslovených učitelů uvedla, že je dostačující. Důležitým faktorem volby, jaké méně známé sportovní hry se škola věnuje, byla skutečnost, jakých soutěží či turnajů se škola účastní. Na všech školách lze nalézt přímou úměru mezi turnaji (soutěžemi), například ve stolním tenise (Střední škola stavební Jihlava) a frekvencí začleňování této hry do výuky. Jak jsme zjistili, jednoznačně nejhranější méně známou sportovní hrou napříč všemi šetřenými školami je florbal. Potěšující je fakt, že tato hra se těší skutečně tak vysoké oblibě, že mnohde si nezádá s jakoukoliv velkou sportovní hrou. Je faktem, že všechny z námi šetřených škol v současné době disponují takovým materiálním vybavením, jež jim umožňuje aktivní zapojení většího kolektivu studentů do této hry. Problém se naskytá pouze ve velikosti sportovišť, která např. na GOB- SOŠ Telč neodpovídají svými parametry (délka, šířka) parametrům potřebným pro oficiální florbalové hřiště. Oblíbenost florbalu v námi zjištěné míře si vysvětlujeme zejména tím, že tato hra se poslední desetiletí dostala do poměrně širokého povědomí celé sportovní veřejnosti. Také skutečnost, že většina

okresních i menších měst již v současné době má registrované, ať už na jakékoli úrovni, florbalové oddíly, přispívá zcela jistě k oblibě této hry.

Obecně lze tvrdit, že na námi sledovaných středních školách jsou z méně známých sportovních her nejčastěji hrány hry pro větší počet hráčů (softball, florbal), dále pak různé alternativy velkých sportovních her (malá kopaná, futsal, streetball...). Výjimkou je zde pouze SŠS Jihlava, kde je jednoznačně preferována, z důvodu tradice na této škole, hra pro menší počet hráčů – stolní tenis.

Jak je z výsledkové části patrné, velká část studentů i učitelů by uvítala rozšíření některých méně známých sportovních her do výuky. Tato skutečnost jde mnohde ruku v ruce s tím, že na některých školách jsou již tyto hry „rovnocenným soupeřem“ tradičních her. Zde se nabízí otázka, zda vůbec do budoucna hovořit o méně známých sportovních hrách v souvislosti například s florbalem, futsalem či softballem. Jsme toho názoru, že způsob, jakým byly konkrétně tyto méně známé sportovní hry v posledním desetiletí rozšířeny, je natolik přesvědčivý, že bude pouze otázkou času, kdy se dostanou na úroveň velkých sportovních her.

Závěrem lze říci, že všechny tři námi šetřené školy okresu Jihlava sice doposud preferují v hodinách tělesné výchovy velké sportovní hry, nicméně pozice některých méně známých sportovních her na výše zmíněných školách je již velmi dobrá. Trend, kterým se ve smyslu zařazování netradičních her všechny tyto školy vydaly, je více než zřejmý. V dnešní době neosobní komunikace a „facebookové“ reality se musí učitelé tělesné výchovy pokusit zprostředkovat výuku tohoto předmětu co nejzáživněji a nejzábavněji. Neboť pro mnohé z oslovených studentů je povinná tělesná výchova jedinou formou fyzické aktivity. Zájmem nás učitelů by mělo být především to, abychom právě těmto studentům ukázali, že ne všechny kolektivní sportovní hry musí být nudné a nezábavné. V tomto směru je naše úloha nezastupitelná.

Referenční seznam literatury

- BELŠAN, P. (1984). *Tělesná výchova pro 1. a 2. ročník základní školy*. Praha: SPN.
- BLÁHA, L. (2001). *Tchoukball*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně. ISBN 80-7044-385-5.
- BOROVÁ, B. (2001). *Míče, míčky a hry s nimi*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-538-5.
- DOBRÝ, L. (1986). *Malá škola basketbalu*. Praha: Olympia.
- DOBRÝ, L., VELENSKÝ E. (1987). *Košíková (teorie a didaktika)*. Praha: SPN.
- DOLEŽAL, T., TILINGER, P. (1999). *Ekologické aspekty tělesné výchovy a sportu*. Praha: ČOV.
- FILANDR, J. (2002). *Frisbee*. Praha: ČVUT. ISBN 80-01-02123-8.
- FOGLAR, J., CHOUR, J., ZAPLETAL, M. (1997). *Etapové hry*. Liberec: Nakladatelství Skauting. ISBN 80-85421-18-6.
- FOURNY, D. a kol. (2003). *Encyklopedie sportu*. Praha: Fortuna Print. ISBN 80-7321-079-7.
- HONDLÍK, J. (1980). *Hry I*. České Budějovice: Pdf v Českých Budějovicích KTS.
- CHOUR, J. (2000). *Receptář her*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-388-9.
- CHOUTKA, M. (1976). *Didaktika sportu. Teorie sportovního tréninku a soutěžení*. Praha: SPN.
- CHOUTKA, M. (1978). *Sport a společnost*. Praha: Olympia.
- CHOUTKA, M., BRKLOVÁ, D., VOTÍK, J. (1999). *Motorické učení v tělovýchovné a sportovní praxi*. Plzeň: Západočeská univerzita. ISBN 80-7082-500-6.
- CHOUTKA, M., DOBRÝ, L., ROVNÝ, M. (1975). *Sportovní hry*. Praha: SPN
- JANČÁLEK, S., TÁBORSKÝ, F., ŠAFAŘÍKOVÁ, J. (1989). *Házená (teorie a didaktika)*. Praha: SPN. ISBN 80-04-23974-9.
- KAPLAN, O. (1999). *Volejbal*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-7169-762-1.
- KRIŠTOFIČ, J. (2006). *Pohybová příprava dětí*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-1636-4.
- MAZAL, F. (1990). *Sportovní příprava VI. Pohybové hry dětí I*. Olomouc: Pdf Univerzita Palackého.
- MAZAL, F. (2000). *Pohybové hry a hraní*. Olomouc: Nakladatelství Hanex. ISBN 80-85783-29-0.

- MUŽÍK, V., SÜSS, V. (2009). *Tělesná výchova a sport mládeže v 21. století*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-4858-4.
- NYKODÝM, J. a kol. (2006). *Teorie a didaktika sportovních her*. Praha: MU FSpS.
- ONDŘEJ, O. (1987). *Rekreační sport I*. Praha: Olympia.
- ONDŘEJ, O. (1988). *Rekreační sport II*. Praha: Olympia.
- PERÚTKA, J. a kol. (1982). *Malá encyklopédia telesnej výchovy a športu*. Bratislava: Obzor a Šport.
- PLÍVA, M. (1982). *Praktická pedagogická příprava ve studiu učitelství tělesné výchovy*. Praha: UK.
- PLÍVA, M., HOLEČEK, Č., PÍŠA, V. (1988). *Informace o školní tělesné výchově I*. Praha: SPN.
- ROVNÝ, M. (1980). *Hry na volný čas*. Bratislava: Slovenské telovýchovné vydavateľstvo.
- RUBÁŠ, K. (1997). *Pohybové hry*. Plzeň: PdF Západočeská univerzita. ISBN 80-7082-371-2.
- SKALKOVÁ, J. (1983). *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*. Praha: SPN.
- SÜSS, V. (2003). *Softball a baseball*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0658-X.
- STIBITZ, F. (1958). *Sportovní hry VII. Malá encyklopedie sportovních her*. Praha: SPN.
- STIBITZ, F. (1982). *Informace o méně známých sportovních hrách. Malá encyklopedie sportovních her*. Praha: UK.
- SVOBODA, B. (1996). *Stručná pedagogika sportu*. Praha: UK Karolinum. ISBN 80-7184-325-3.
- ŠAFAŘÍKOVÁ, J., TÁBORSKÝ, F. (1986). *Malá škola házené*. Praha: Olympia.
- ŠEBRLE, Z. (1997). *Méně známé pohybové a sportovní hry*. České Budějovice: Pedagogické centrum. ISBN 80-7019-000-0.
- ŠEBRLE, Z. (2000). *Méně známé pohybové a sportovní hry*. 2. doplňkové vydání. České Budějovice: Pedagogické centrum. ISBN 80-7019-006-X.
- ŠEBRLE, Z. (2004). *Známé i méně známé pohybové a sportovní hry*. České Budějovice: Pedagogické centrum. ISBN 80-7019-014-0.
- ŠTUMBAUER, J. (1989). *Základy vědecké práce v tělesné kultuře*. České Budějovice: KTV PdF.
- TÁBORSKÝ, F. (2004). *Sportovní hry*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0875-2.

- TÁBORSKÝ, F. (2005). *Sportovní hry II*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-1330-6.
- TILINGER, P. (2004). *Prognózování vývoje výkonnosti ve sportu*. Praha: UK Karolinum. ISBN 80-246-0766-2.
- TŮMA, M., TKADLEC, J. (2004). *Hry s míčem pro děti*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0707-1.
- VELENSKÝ, M. (2005). *Průpravné hry*. Praha: UK Karolinum. ISBN 80-246-0970-3.
- VILÍMOVÁ, V. (2009). *Didaktika tělesné výchovy*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-4936-9.
- VITOUŠ, P. (1980). *Malá encyklopedie sportu*. Praha: Mladá fronta.
- ZDENĚK, D. (1978). *Abeceda cvičitele XVI. část. – drobné hry pro žactvo*. Praha: Metodické oddělení ČSTV.
- ZIMMEROVÁ, R. (2001). *Netradiční sportovní činnosti*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-460-5.
- ZLATNÍK, D., VANCL, K. (2001). *Florbal učebnice pro trenéry*. Praha: Česká obec sokolská. ISBN 80-86402-03-7.

Internetové zdroje:

<http://www.vuppraha.cz/wp-concent/uploads/2009/12/RVPG-2007-07>

Seznam příloh

Příloha 1: Email ředitelům a ředitelkám středních škol

Příloha 2: Nestandardizovaný dotazník pro studenty SŠ – Méně známé sportovní hry

Příloha 3: Nestandardizovaný dotazník pro učitele TV na SŠ – Méně známé sportovní hry

Příloha 4: Seznam zkratk

Příloha 1

Email ředitelům a ředitelkám středních škol

Vážený pane řediteli/ředitelko,

Dovoluji si Vás požádat o spolupráci na mé diplomové práci na téma Problematika začlenění méně známých sportovních her do vyučovacího procesu tělesné výchovy na středních školách v okrese Jihlava. Jsem studentkou 5. ročníku Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích Pedagogické fakulty oboru Bi-Tv/SS. Součástí mé diplomové práce je výzkumná část prováděna dotazníkovou metodou. V příloze Vám posílám ukázky dotazníku pro studenty a učitele tělesné výchovy. Tímto Vás žádám, zda bych se s Vámi mohla sejít v termínu 13.–17.12. 2010, domluvit se na podrobnostech a studenty a učitele tělesné výchovy požádat o vyplnění dotazníků.

Děkuji předem za Váš čas.

S přáním hezkého dne,

Zdeňka Jakubcová

Příloha 2

Dotazník pro studenty SŠ – MÉNĚ ZNÁMÉ SPORTOVNÍ HRY

Jméno školy:

.....

Ročník: Věk: Pohlaví: žena x muž (zakroužkuj)

1. Věnuješ se ve svém volném čase nějakému sportu? (zakroužkuj) ANO x NE

2. Pokud ANO, kterému:

3. Pokud NE: (zakroužkuj jednu z možností)

A) nemám o sport zájem

B) v okolí mého bydliště nemám příležitost

C) nedostatek času

D) nedostatek financí

E) jiné

4. Řekl/a bys o předmětu TV, že je pro tebe: (zakroužkuj jednu z možností)

A) oblíbený

B) potřebný

C) zcela zbytečný

5. Bere vyučující TV ohled na vaše přání, kterým sportovním aktivitám se chcete v hodinách TV věnovat?

ANO x NE (zakroužkuj)

6. Které z následujících sportovních her hrajete nejčastěji v hodinách TV? (zakroužkuj)

A) basketbal

B) volejbal

C) házená

D) fotbal

E) lední hokej

7. Znáš některé z uvedených méně známých sportovních her? (zakroužkuj)

ROHOVÁ

STŘELECKÁ

KRIKET

MEZIKRUŽÍ

RINGO

BASEBALL

NETBALL

FRISBEE – LÉTAJÍCÍ TALÍŘ

SOFTBALL

KORBALL

PÉTANQUE

BADMINTON

KORFBAL

TCHOUKBALL

STOLNÍ TENIS

STREETBALL

HOKEJBAL

SOFTTENIS

MALÁ KOPANÁ

RINGET – RINGO HOKEJ

SQUASH

SÁLOVÁ FOTBAL

LAKROS

RICOCHET

HALOVÝ FOTBAL

INTERKROS

VOLEJBAL DVOJIC

MIKROFOTBAL

FLORBAL

FAUSTBALL

NOHEJBAL

MALÝ FLORBAL

FUSVOLEJBAL

FUSVOLEJBAL

KROKET

BEACHVOLEJBAL

8. Kde jsi se s těmito méně známými sportovními hrami setkal/a? (zakroužkuj)

- A) televize
- B) tělesná výchova
- C) ve svém okolí
- D) jiné

9. Hrajete některé z těchto méně známých sportovních her v hodinách TV? (zakroužkuj)

ROHOVÁ	STŘELECKÁ	KRIKET
MEZIKRUŽÍ	RINGO	BASEBALL
NETBALL	FRISBEE – LÉTAJÍCÍ TALÍŘ	SOFTBALL
KORBALL	PÉTANQUE	BADMINTON
KORFBAL	TCHOUKBALL	STOLNÍ TENIS
STREETBALL	HOKEJBAL	SOFTTENIS
MALÁ KOPANÁ	RINGET – RINGO HOKEJ	SQUASH
SÁLOVÁ FOTBAL	LAKROS	RICOCHET
HALOVÝ FOTBAL	INTERKROS	VOLEJBAL DVOJIC
MIKROFOTBAL	FLORBAL	FAUSTBALL
NOHEJBAL	MALÝ FLORBAL	FUSVOLEJBAL
FUSVOLEJBAL	KROKET	BEACHVOLEJBAL

10. Které z následujících méně známých sportovních her neznáš? (zakroužkuj)

ROHOVÁ	STŘELECKÁ	KRIKET
MEZIKRUŽÍ	RINGO	BASEBALL
NETBALL	FRISBEE – LÉTAJÍCÍ TALÍŘ	SOFTBALL
KORBALL	PÉTANQUE	BADMINTON
KORFBAL	TCHOUKBALL	STOLNÍ TENIS
STREETBALL	HOKEJBAL	SOFTTENIS
MALÁ KOPANÁ	RINGET – RINGO HOKEJ	SQUASH
SÁLOVÁ FOTBAL	LAKROS	RICOCHET
HALOVÝ FOTBAL	INTERKROS	VOLEJBAL DVOJIC
MIKROFOTBAL	FLORBAL	FAUSTBALL
NOHEJBAL	MALÝ FLORBAL	FUSVOLEJBAL
FUSVOLEJBAL	KROKET	BEACHVOLEJBAL

11. Měl/a bys zájem o rozšíření těchto méně známých sportovních her v hodinách TV?
(zakroužkuj)

ANO x NE

12. Pokud ANO, proč?

.....

13. Pokud NE, proč?

.....

14. Dáváš přednost tzv. velkým sportovním hrám (viz. otázka 6.) nebo méně známým sportovním hrám? (zakroužkuj)

A) velké sportovní hry

B) méně známé sportovní hry

15. Navštěvuješ volitelnou tělesnou výchovu („sportovky“) na vaší střední škole?

A) ano

B) ne

C) naše škola tuto možnost neposkytuje

16. Pokud ANO, hrajete některou z méně známých sportovních her (viz. otázka 7.)?

ANO x NE

17. Pokud ANO, kterým se nejčastěji věnujete?

.....

18. Účastnila se vaše střední škola nějakého turnaje v méně známých sportovních hrách? (zakroužkuj)

A) ano

B) ne

C) nevím

19. Pokud ANO, ve které méně známé sportovní hře (či hrách)?

.....

Příloha 3

Dotazník pro učitele TV na SŠ - MÉNĚ ZNÁMÉ SPORTOVNÍ HRY

Jméno školy:

.....

Věk: Pohlaví: žena x muž (zakroužkujte)

Jak dlouho vyučujete TV? (zakroužkujte jednu z možností)

A) 0 – 10 let

B) 10 – 20 let

C) 20 let a více

1. Jakému sportu se věnujete, popřípadě věnoval/a?

.....

2. Myslíte si, že zájem studentů o TV dlouhodobě: (zakroužkujte jednu z možností)

A) klesá

B) roste

C) stagnuje

3. Dbáte na přání studentů (v rámci možností), kterým sportovním aktivitám se chtějí věnovat v hodinách TV?

ANO x NE

4. Kterou ze sportovních her nejčastěji hrajete se svými žáky v hodinách TV?

(zakroužkujte jednu z možností)

A) basketbal

B) volejbal

C) házená

D) fotbal

E) lední hokej

5. Znáte některé z uvedených méně známých sportovních her a jejich pravidla?

(zakroužkujte)

ROHOVÁ	STŘELECKÁ	KRIKET
MEZIKRUŽÍ	RINGO	BASEBALL
NETBALL	FRISBEE – LÉTAJÍCÍ TALÍŘ	SOFTBALL
KORBALL	PÉTANQUE	BADMINTON
KORFBAL	TCHOUKBALL	STOLNÍ TENIS
STREETBALL	HOKEJBAL	SOFTTENIS
MALÁ KOPANÁ	RINGET – RINGO HOKEJ	SQUASH
SÁLOVÁ FOTBAL	LAKROS	RICOCHET
HALOVÝ FOTBAL	INTERKROS	VOLEJBAL DVOJIC
MIKROFOTBAL	FLORBAL	FAUSTBALL
NOHEJBAL	MALÝ FLORBAL	FUSVOLEJBAL
FUSVOLEJBAL	KROKET	BEACHVOLEJBAL

6. Které z méně známých sportovních her nejčastěji hrajete se svými žáky v hodinách TV? (viz. otázka 5.)

.....
.....
.....

7. Umožňuje vám prostorové a materiální vybavení školy vyučovat většinu těchto méně známých sportovních her? (zakroužkujte)

ANO x NE

8. Dávají žáci přednost méně známým sportovním hrám před velkými sportovními hrami? (zakroužkujte)

ANO x NE

9. Pokud ANO, kterou z méně známých sportovních her nejraději hrají?

.....

10. Dáváte přednost méně známým sportovním hrám před velkými sportovními hrami ve vašich hodinách TV?

11. Vyučujete se na vaší střední škole volitelná tělesná výchova („sportovky“)?

ANO x NE

12. Pokud ANO, zařazujete méně známé sportovní hry do výuky?

ANO x NE

13. Pokud ANO, kterým se nejčastěji věnujete?

.....

14. Zařazujete méně známé sportovní hry do ŠVP?

ANO x NE

15. Preferoval/a byste vyšší hodinovou dotaci na méně známé sportovní hry?

ANO x NE

Příloha 4

Seznam zkratk

GOB – SOŠ: Gymnázium Otokara Březiny a střední odborná škola

MZSH: Méně známé sportovní hry

RVP: Rámcově vzdělávací program

SŠ: Střední škola

SŠS: Střední škola stavební

SŠT: Střední škola technická

ŠVP: Školní vzdělávací program

TV: Tělesná výchova

VSH: Velká sportovní hra